

Limburgs Tijdschrift voor *Genealogie*

uitgave van de Sectie Genealogie van het Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap

Inhoudsopgave

Van de redactie	106
Mysterie van een tweede Jan Pieter Arbeel door drs. Piet Schoenmakers, p.schoenmakers@planet.nl	107
Droge ogen door Rinus Suijkerbuijk, mwsuijkerbuijk@hetnet.nl	118
Met tranen in de ogen . . . door Jan H. Hanssen, jhanssen1954@kpnmail.nl	120
Kwartierstaat Wolfs-Pittie door M. Leclair-Hüsken en Arno Griens maria.leclair@gmail.com , arnogriens@gmail.com	121
Het wapen van de familie Franssen uit Tegelen door Jan H. Hanssen, jhanssen1954@kpnmail.nl	123
De goede oude tijd! door Nel Mulders-Thijssen en Jan H. Hanssen multhij@kpnplanet.nl , jhanssen1954@kpnmail.nl	126
Boekbespreking: De familie Moors/Moers. Genealogie en geschiedenis door A.S.M. (Funs) Patelski, a.s.m.patelski@hetnet.nl	128

Het LTvG verschijnt vier maal per jaar en is:

- Voor leden van zowel het Koninklijk LGOG als ook de Sectie Genealogie gratis. Het lidmaatschap van de Sectie Genealogie bedraagt voor leden van het Koninklijk LGOG € 25,00 per jaar. Leden van de Sectie Genealogie ontvangen drie maal per jaar een Nieuwsbrief.
- Een abonnement zonder enig lidmaatschap kost € 30,- per jaar.
- Losse nummers zijn verkrijgbaar voor € 7,50 per blad (excl. verzendkosten).

Voor lidmaatschappen, abonnementen en losse nummers:
Bureau Koninklijk LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht,
tel. 043 321 25 86.

Mailadres: info@lgog.nl. Website: www.lgog.nl.

Redactie: Ton van den Berg, Jan Hanssen, Bert van Laer (secretaris) en Funs Patelski (hoofd- en eindredacteur).

Redactieadres: Uilenweg 1, 6006 SK Weert, tel. 0495 54 47 58
Mailadres: vanlaer@home.nl

Het werk van het Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap wordt in belangrijke mate ondersteund door de Provincie Limburg.

Druk: drukkerij econoom bv beek-1

ISSN 0169-5177

Diverse rechten: Illustraties dienen vrij van rechten te worden aangeleverd. Bij plaatsing van een bijdrage wordt de auteursrechtelijke economische exploitatiebevoegdheid geacht in zijn geheel aan het LGOG te zijn overgedragen. Het LGOG kiest ervoor om het auteursdeel (50%) van de ontvangen reproductievergoedingen, mede vanwege de relatief bescheiden omvang van deze gelden, niet door te betalen aan de desbetreffende freelance auteurs. Het LGOG maakt gebruik van de mogelijkheid geboden door Stichting Reprorecht om deze gelden te besteden aan een collectief auteursdoel: de gelden worden toegevoegd aan het redactiebudget, ter verbetering van de uitgaven van het LGOG.

Van de redactie

In deze laatste aflevering van het jaar zijn enkele artikelen opgenomen van auteurs die wel heel persoonlijk en gepassioneerd hun onderwerp beleven en beschrijven.

Piet Schoenmakers schreef eerder dit jaar over zijn zoektocht naar zijn voorvader en vondeling met de unieke naam Jan Pieter Arbeel. Hij kwam tot de ontdekking dat naast deze vondeling een tweede Jan Pieter Arbeel leefde, met dezelfde identiteit. Een dubbelganger die dezelfde vondelingen- en geboorteakte gebruikte om door het leven te gaan. Met veel passie wierp de auteur zich op dit mysterie en zocht naar hoe dit kon gebeuren.

Rinus Suijkerbuijk en Jan Hanssen gaan in op het fenomeen dat tal van genealogische onderzoekers de akten van de burgerlijke stand niet raadplegen en zich tevreden stellen met het overnemen van de beperkte genealogische gegevens zoals die gepresenteerd worden op de website www.wiewaswie.nl. Het aanbod van genealogische data wordt steeds groter en waarom zou je in vredesnaam een huwelijksakte raadplegen wanneer de belangrijkste informatie uit de akte keurig getypt op internet beschikbaar is? Wij hebben al zo weinig tijd en wat een ander gedaan heeft, hoeft toch niet nog eens gedaan te worden, zijn veel gehoorde argumenten. De auteurs hebben daar zo hun eigen gedachten over. Bovendien ziet Jan Hanssen met *tranen in de ogen* hoe de overheid in de loop der jaren de akten van de burgerlijke stand steeds verder uitkleedt.

Nel Mulders-Thijssen schrijft over *De goede oude tijd* die toch minder goed blijkt te zijn dan soms gedacht. Lees haar korte bijdrage genealogisch gesteund door Jan Hanssen. Laatstgenoemde besteedt ook nog aandacht aan het wapen van de Tegelse familie Franssen. In het Derde Limburgs Kwartierstatenboek worden nog steeds fouten ontdekt. Mede dankzij mevr. M. Leclair-Hüsken en Arno Griens is wederom een kwartierstaat verbeterd en opnieuw gepubliceerd. Tenslotte recenseert ondergetekende de recent verschenen uitgave over de familie Moors / Moers.

Dit nummer heeft minder pagina's dan gebruikelijk. De totale jaargang heeft echter evenveel bladzijden als voorgaande jaren. Wij wensen u wederom veel studie- en leesplezier.

Funs Patelski

Foto voorzijde:

Zittend op stoel Gradus (Gerardus) Arbeel (1853-1933, tweede zoon van Jan Pieter Arbeel). Staand v.l.n.r.: Gim (Wilhelmus Hubertus, 1882-1959, oudste kind van Gradus), Sjeng (Joannes Hubertus) Schoenmakers (1883-1970, oudste zoon van Stiena Arbeel gehuwd met Sjaak Schoenmaekers en jongste zus van Gradus), Maaria (Maria Hubertina Catharina, 1884-1962, tweede kind van Gradus), Hubèr (Joannes Hubertus, 1885-1961, derde kind van Gradus). De twee overige personen zijn onbekend. Foto genomen rond 1900.

PIET
SCHOENMAKERS

Mysterie van een tweede Jan Pieter Arbeel

In een vorig nummer van dit tijdschrift deed ik verslag van mijn zoektocht naar de lotgevallen van de vondeling Jan Pieter Arbeel.¹ Een zoektocht die vaststelde dat hij op 20 maart 1821 werd opgenomen in het vondelingenhuis in Maastricht.

Via pleeggezinnen in Houthem en Arensgehout belandde hij op vijfjarige leeftijd bij een pleeggezin in Berg en Terblijt waar hij opgroeide. Daar meldde hij zich aan voor de Nationale Militie en ging in 1843 in actieve dienst. Teruggekeerd in Berg woonde hij bij de familie Willems en na op herhaling te zijn geweest bij de familie Stassen in Terblijt. In 1847 trouwde hij met de Bergse Ida Gijselaers en overleed in 1868 op 47-jarige leeftijd in Berg.

Jan Pieter en Ida kregen vier kinderen, twee jongens en twee meisjes. De jongens trouwden met meisjes uit respectievelijk de familie Blom en de familie Noben. De twee meisjes werden gehuwd door de gebroeders Schoenmakers. Uit die vier huwelijken kreeg de stamvader Jan Pieter Arbeel 29 kleinkinderen. Van deze 29 nazaten gaven slechts twee jongens de naam Arbeel door. Mede daardoor is ook heden ten dage de omvang van de familie relatief klein.

In de derde en vierde generatie raakte de familie Arbeel geparenteerd aan de families Souren (Maastricht), Raven (Amstenrade), Smeets (Amby), Janssen (Broeksittard), Essers (Berg en Terblijt), Louwet (Lauw), Raemaekers (Maastricht), Janssen (Heer), Reijnders (Nieuwstadt), Van den Bosch (Hoensbroek), Hardy (Maastricht) en Gijselaers (Amby). In een bijgevoegd fragmentparenteel is te zien hoe zich dit voltrok. Dit was echter niet primair de opzet van een aanvulling op mijn vorige verhaal. Zoals aangekondigd zou ik terugkomen op het mysterie van een dubbanger in Eijsden.

Tijdens mijn zoektocht kwam al in een vroeg stadium een opmerkelijk gegeven aan het licht, namelijk het huwelijk van een Jan Pieter Arbeel in Eijsden met Maria Anna Haenen op 16 februari 1843. Waarom is dat huwelijk in Eijsden een opmerkelijk, om niet te zeggen bedenkelijk, gegeven? Het is de vraag die ik in dit vervolghet verhaal zal beantwoorden.

Een huwelijksakte in Eijsden

Mijn eerste gedachte was dat Jan Pieter Arbeel uit Berg in 1843 een eerder huwelijk heeft gehad in Eijsden dat om een of andere reden voor zijn huwelijk met Ida G(e)ijselaers in 1847 weer werd ontbonden. Die gedachte werd snel ontzenuwd toen ik de huwelijksdocumenten in Eijsden onder ogen kreeg en in het signalement op het certificaat van de Nationale Militie kon lezen dat ik te maken had met fysiek een andere persoon. Dat was wel heel merkwaardig.

Vanuit de regels van de bevolkingsadministratie bezien zou het onmogelijk moeten zijn dat ik op dat moment een naamgenoot tegenkwam. Vondelingen kregen immers een nieuwe en unieke naam. Alleen kinderen of kleinkinderen zouden in de toekomst als een tweede Jan Pieter Arbeel ingeschreven kunnen

worden. Of zou Josephine Albert van het vondelingenhuis, die hem had aangegeven in de burgerlijke stand van Maastricht, in al haar creativiteit een naam verzonnen hebben die in werkelijkheid toch al bestond en dus toch niet zo nieuw en uniek was?² In dat geval zou deze Jan Pieter Arbeel uit Eijsden een legitieme naamgenoot kunnen zijn.

Verdere bestudering van de huwelijksbijlagen in Eijsden leidde tot nog meer merkwaardige zaken.

Het certificaat van de Nationale Militie

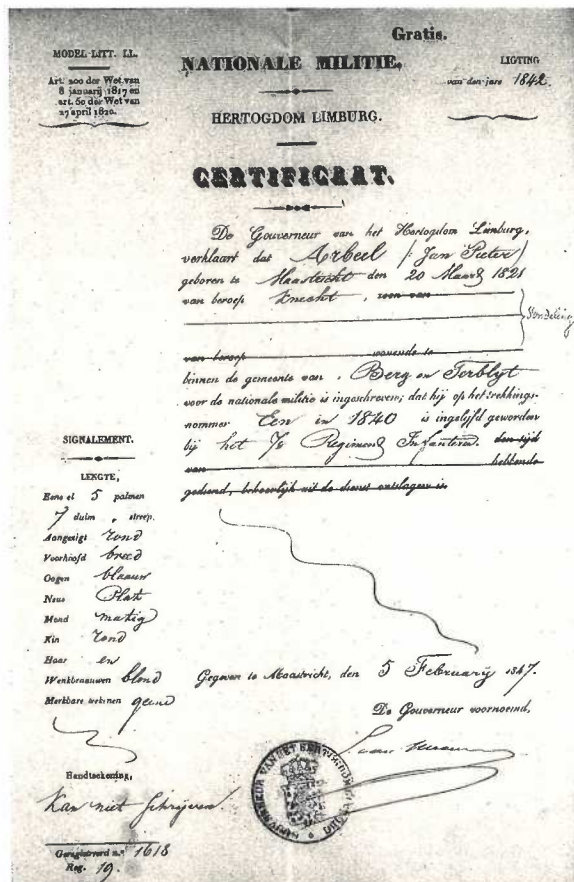
Volgens het aanwezige certificaat van de Nationale Militie hebben we hier te maken met een jongeman die in 1840 in Klimmen werd ingeschreven voor de Nationale Militie als Jan Petrus Arbeel, (NB het certificaat uit 1843 spreekt over Jan Petrus en niet Jan Pieter) geboren te Maastricht op 20 maart 1821 uit onbekende ouders en die van beroep knecht is. Tot zover zijn deze antecedenten hetzelfde als die van de vondeling uit mijn zoektocht.

Het signalement op het certificaat getuigt echter van een geheel andere persoon dan ik aantrof op het certificaat van Jan Pieter Arbeel in Berg en Terblijt. Dat was een kleine jongen die drie keer gekeurd moest worden alvorens hij de minimum lengte had bereikt. Deze jongeman in Klimmen was echter een meter vijftenzestig en twee streepjes groot en had een andere kleur ogen, haren en wenkbrauwen. Hij trok lot nummer 6 dat hem volgens het certificaat tot 17 januari 1843 niet opgeroepen zijnde tot geen dienst heeft verpligt.

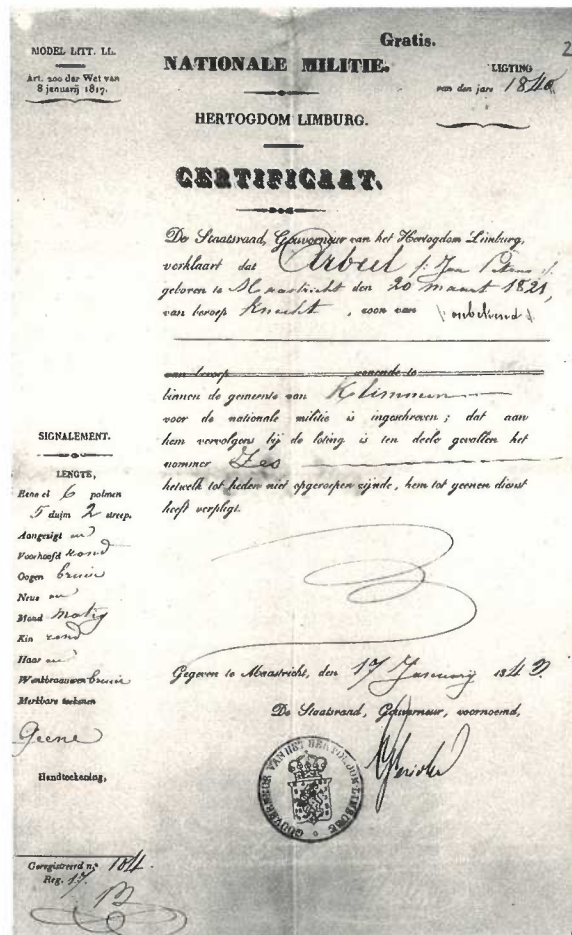
Wanneer ik dit certificaat natrek in de Militieregisters blijkt dat het Inschrijvingsregister van 1840 in Klimmen vermeldt dat zich als zevende en laatste persoon Jan Pieter Arbeel aanmeldde (NB niet Jan Petrus zoals het certificaat vermeldt). Uit de alfabetische lijst die in Klimmen werd opgemaakt nadat de inschrijving gesloten was, blijkt dat daar de naam Jan Pieter vervangen werd door Jan Petrus. Als geboortedatum werd 20 maart 1821 geregistreerd en zijn lengte was 1,641 meter.

Merkwaardigerwijze is dit niet de maat die op het certificaat staat, namelijk 1,652 meter. Toeval of niet, maar 1,641 meter was ook de maat die in het inschrijvingsregister voor Jan Pieter Arbeel in Berg en Terblijt werd vermeld, maar die daarna in de alfabetische lijst werd doorgehaald en vervangen door 1,537 meter. Verder in mijn verhaal zal ik op dit gegeven terugkomen. De uitspraak die de Militieraad op 30 maart 1840 deed, luidde: *voor een jaar vrijgesteld wegens oogontsteking*. Op grond van deze uitspraak zouden zijn gegevens in de alfabetische lijst van 1841 en mogelijk 1842 moeten terugkeren voor een nieuwe uitspraak van de Militieraad, zijn vrijstelling gold immers maar voor een jaar. Echter in beide jaren komt zijn naam niet meer voor.³

De Provinciale administratie van de Nationale Militie in Limburg bevat meer gedetailleerde gegevens maar lost het vraagstuk niet op. In het *Register tot*

Links het certificaat van Jan Pieter Arbeel uit Berg en rechts van Jan Pieter Arbeel uit Klimmen

inschrijving en disitatie van geloot hebbende personen op last van den Militieraad, zitting houdende te Maastricht, Ligting 1840 omschreven de geneesheren de fysieke gesteldheid van Jan Petrus Arbeel uit Klimmen als laboreen aan eene oogontsteking met vlakken op beide ogen. Als gevolg van deze gesteldheid oordelen zij hem in de loop van het jaar tot den dienst onbekwaam.⁴

Voor de ligting 1841 trof ik aan de Nominatieve lijst van personen welke in vorige ligting voor één jaar vrijgesteld zijnde, bij de 1ste zitting van den Militieraad moeten worden onderzocht. In dit register vond ik wel Jan Pieter Arbeel uit Berg en Terblijt die gebrek aan maat had, maar geen Jan Petrus Arbeel uit Klimmen met een oogontsteking. Hetzelfde geldt voor die lijst van ligting 1842. Blijkbaar is hij niet meer voor een herkeuring opgeroepen. Dit duidt erop dat deze loteling uit de vervolgradministratie van de Militieraad verdwenen is.

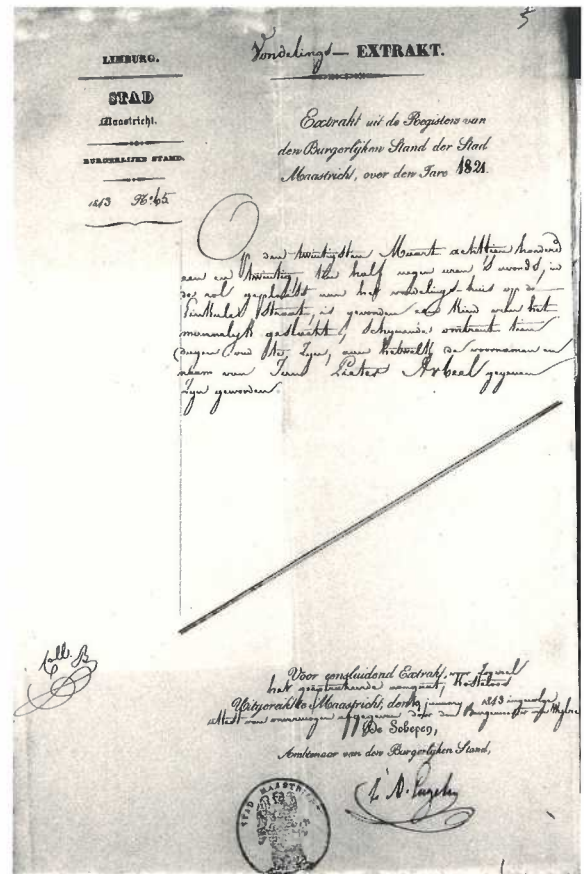
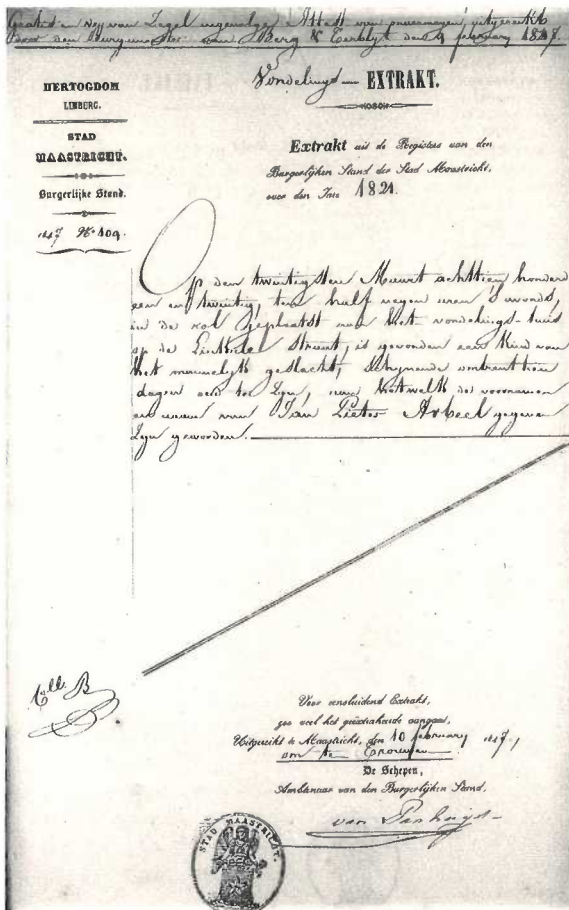
Bij het samenstellen van het laatst genoemde register waarin alle lotelingen die in het kanton Valkenburg voor een jaar zijn vrijgesteld samenkomen, moeten de twee jongens met dezelfde naam en geboortedatum zijn opgevallen omdat de omvang van die lijst gering is. Het zou best kunnen dat de administratieve verwarring die hieruit voortvloeide is opgelost door een Jan Pieter Arbeel te schrappen. Het blijft echter merkwaardig dat in het omvangrijke administratieve systeem van de Nationale Militie met diverse registers berustende bij zowel gemeente als Provinciale Militieraad, het

mogelijk is dat zich twee verschillende personen in 1840 aanmelden voor de Nationale Militie met eenzelfde naam, geboortedatum en -plaats en de bijzonderheid dat ze vondeling waren, maar met een afwijkend signalement, zonder dat hier een onderzoek uit voortvloeit om deze onmogelijkheid in de bevolkingsadministratie op te lossen

Het geboorte-extract van de bruidegom

De volgende bijlage bij de huwelijksakte is het geboorte-extract. Daarvoor overlegde de bruidegom het vondelingenextract van de burgerlijke stand in Maastricht nr. 65 uit 1843. Wanneer ik dit extract vergelijk met het extract nr. 109 uit 1847 dat de andere Jan Pieter Arbeel bij zijn huwelijk in Berg en Terblijt overlegde, blijkt dat de inhoud identiek is. Het handschrift is van dezelfde ambtenaar maar een andere schepen heeft ondertekend.⁵ Ondanks de fysiek verschillende signalementen tussen beide personen is er in de burgerlijke stand wel degelijk sprake van een en dezelfde persoon.

De vrees dat Josephine Albert met de keuze van Arbeel een reeds bestaande naam verzonnen had, blijkt ongegrond. Deze man in Eijsden is niet een legitieme naamgenoot. Er is sprake van een administratieve dubbelganger. De vraag zou nu kunnen rijzen wie dan de echte vondeling Jan Pieter Arbeel is, ware het niet dat mijn eerder gepubliceerde zoektocht naar zijn lotgevallen een openvolgving van gebeurtenissen heeft laten zien zonder lacunes van het vondelingenhuis in

Links het geboorte-extract van Jan Pieter Arbeel uit Berg en rechts het extract van Jan Pieter Arbeel uit Klimmen inmiddels verhuisd naar IJzeren.

Maastricht in 1821 naar een huwelijk in Berg en Terblijt in 1847. Dit leidt tot de conclusie dat de Eijdsense Jan Pieter Arbeel niet de echte vondeling Jan Pieter Arbeel is, maar iemand die zich bewust of onbewust als zodanig uitgeeft.

Het is een raadsel hoe hij kon beschikken over een officieel geboorte-extract. Het is niet eens een kopie of vervalsing. Het extract is qua datum en bestemming specifiek voor hem gemaakt en dat blijkt uit de volgende huwelijksbijlage.

De benoeming van een voogd

Nog net geen 22 jaar oud, had de aanstaande bruidegom als minderjarige toestemming van zijn ouders nodig om te mogen trouwen. Bij het ontbreken van ouders over-

legde hij een verklaring van de griffier bij het kanton-gerecht in Gulpen, die verklaarde dat op 24 januari 1843 Andreas Hanen als voogd en Pieter Ernst als toeziend voogd waren benoemd.⁶

Uit de originele akte en beschikking van de kanton-rechter in Gulpen blijkt dat Jan Pieter Arbeel, dienst-knecht in IJzeren onder Wijlre, daar verschenen is welke ons te kennen gaf, dat hij zinnens is in huwelijk te treden, en geene ouders hebbende, zich zegge noch minderjarig zijnde, zoo verzocht hij ons om over hem eenen voogd en toeziend voogd aan te stellen, dewelke bewilligen in het aangaan van zijn voorgenoemen huwelijk. Hij overlegde daarvoor het extract uit het vondelingenregister van Maastricht waaruit blijkt dat hij op den twintigsten Maart achthonderd eenentwintig aan het Vondelingenhuis aldaar, 's avonds ten half negen uren gevonden is geworden, schijnende oud te zijn omtrent tien dagen. Ook dit zijn dus exact de gegevens van de echte vondeling. De akte wordt gratis opgemaakt omdat den rekwirent zich in eenen behoeftigen staat bevindt zoals blijkt uit een verklaring van de ontvanger der directe belastingen en een verklaring van de burgemeester van Wijlre inhoudende dat meergenoemde Arbeel geheel onvermogen is.⁷

Op den Tweeden twintigsten Januarij achtien honderd vierden twintig, is Andreas Hanen duglonest te Jongker Gemeente Gulpen, door den kantonrechter als Voogd benoemd geworden over de persoon van Jan Pieter Arbeel, zoon van (onbekend) en als toeziend Voogd over den zoon Pieter Ernst, stog loont te Gulpen.

In Griffier bij het kantonrecht te Gulpen

Hieruit wordt duidelijk dat drie weken voor zijn huwelijk en expliciet met het huwelijk als reden een voogd en een toeziend voogd aan hem werden toegewezen. Die moesten namelijk instemmen met zijn huwelijk. Aanstaaende bruid en voogd heten beiden

5
Extract uit het Doopregister
der Succursale Kerk van
Breusten Eijsden.

1807 mensis octobris die decimaseptima baptizata
est Maria Anna felix legitima Jacobi
Haenen et Barbara Theel. Nominum
indispensabilium Joannes Stevens et Barbara
Jeunhomme pro Maria Josepha Haenen.
Nis. G. Schilt (Thomas v. d. ...) Forster.
Procurator ad actum
afgegeven den 19ten Octo^{ber}
1843 J. van der Linden. Sartorius

4
Certificaat Heeren Gedeputeerde Staten
Afhandelingen

De onzen in handen ingekomen, beaamt
van den Burgerlijken Stand der Gemeente Maastricht
Poststadem Landgraaf, de Verklaring by deidaat de
Afhandelingen van het Voorgenomen Huwelyk Rusten
van Diten Arbeel Tongman oud Ceel hand
trentlyt Garen deestlyngt van hierse woonaght alker
menklyc angen doon van onbekende oorsaken (for Casus)
En van de andere Zyde Maria Anna Slaemon
oud Wif en stichtlyt Garen, dagloonsit woonaght
te Eijsden, merder angen dochter van Etienne
ou Kien Barbara Theel, dagloonsit woonaght
te Eijsden Voornedel
Op Sondagen den 19ten Octo^{ber} en Op alden daer
maand en den Vorm als by de Wet is Voor
geschreven alhier hebben geluete Ghael
Zonder dat Stucting daer tegen is betreden geworden

Gratis Heeren Onvermoggen
Het Gedeputeerde Staten der Verheeren
der Maand February 1800 (dies en Verlicht)

De Burgemeester Gevoornede
Dijmaat

Haenen. Dit duidt er op dat hier wel eens verwantschap in het spel zou kunnen zijn. Voogd Andreas Hanen is dagloner en woonachtig in Ingber gem. Gulpen. Hij blijkt een broer te zijn van Jacob Haenen uit Eijsden, de vader van de aanstaande bruid. De toeziend voogd Pieter Ernst, dagloner te Gulpen, is gehuwd met Anne Marie Haenen een dochter van de voogd en dus een nicht van de bruid.

De bruid heeft geen geboorte-extract

De volgende huwelijksbijlage toont weer iets bijzonders. De bruid overlegde geen geboorte-extract uit de burgerlijke stand maar een uittreksel uit het doopregister van de succursale kerk van Breust en Eijsden afgegeven op 1 febr. 1843 (zie afbeelding links). Hieruit blijkt dat de bruid gedoopt is op 19 okt. 1807 als legitieme dochter van Jacobus Haenen en Barbara Theelen. De peetouders waren Joannes Stevens en Barbara Jeunhomme namens Maria Josepha Haenen.⁸

Waarom ligt hier een uittreksel uit het doopregister in plaats van een uittreksel van het geboorteregister? We zitten immers al in 1807. Toen ik vervolgens het geboorteregister van de burgerlijke stand in Eijsden raadpleegde, vond ik op 19 okt. 1807 geen geboorteaangifte van Maria Anna Haenen. Tot mijn verbazing gaf Jacob Haenen twee dagen eerder wel de geboorte aan van een zoon Jacob.⁹ (zie afbeelding rechts) Nu zou het kunnen dat de wijze waarop de zeven van "1807" in de doopakte is geschreven, misschien als een negen is bedoeld, zodat er 1809 gelezen moet worden. In het geboorteregister ontdekte ik inderdaad op die dag in 1809 ook weer een aangifte van Jacobus Haenen. Maar niet van zijn dochter Maria Anna de bruid in deze huwelijksakte, maar van een dochter die Barbara werd genoemd.¹⁰

Er kan geen sprake van zijn dat de bruid andere doopnamen had dan nu in de burgerlijke stand werden toegekend, want de in 1809 genoemde Barbara huwde onder die naam en geboortedatum in 1831 met Mathijs Cuijpers. De geboorte van Maria Anna ontbrak niet alleen in het geboorteregister maar op basis van wat er wel staat zou de geboorte van Maria Anna fysiek niet eens hebben kunnen plaatsvinden, vanwege de geboorten van Jacob en Barbara. Er zijn echter redenen om te twifelen aan de betrouwbaarheid van wat er staat.

Het register van Eijsden laat in de maand oktober 1807 iets merkwaardigs zien. Pagina 35 begint met de akte van Jacob Haenen en opent met het jaartal 1808. De volgende akte zeven dagen later begint eveneens met 1808. Deze akte loopt door op pagina 36 maar de dan volgende akte begint weer met het jaar 1807 net als alle akten op pagina 34 en 37. Er is dus geen sprake van een verdwaalde pagina uit 1808. Dit zijn duidelijk foutieve jaartallen en dat zegt iets over de accurateid van de ambtenaar van de burgerlijke stand. Maar zou de slordigheid zover gaan dat hij kon schrijven dat Jacob Haenen hem een kind heeft vertoond van het mannelijk geslacht geboren op de zestiende van de maand oktober dat hij de voornaam Jacob wil geven, terwijl hij daar heeft gezeten met zijn dochter Maria Anna.

De akte eindigt met de opmerking dat de aanwezige getuigen hebben verklaard niet te kunnen schrijven nadat de akte was voorgelezen. De vader Jacobus

3) Acte De Naissance
 Le 11e jour du mois de Sept le 1843
 a des heures de matin, pendant mon adjoint de l'Etat
 parde moi-même officier de l'Etat Civil de la Commune
 D'Eijsden Canton de Maastricht Département de la
 Meuse Inférieure et Comparses Jacob Haenen agé
 de quarante ans journalier domicilié a Eijsden
 lequel nous a présenté son enfant du sexe masculin
 né le 11e du mois de octobre a cinq heures
 de matin de lui déclarant et de Barbara Theelen
 son épouse et auquel il a déclaré vouloir
 donner les prénoms de Jacob, les dites déclarations
 et présentations faites en présence de Jean Lambregt
 agé de trente neuf ans journalier domicilié
 a Eijsden et de Jean Hees agé de quarant ans
 journalier domicilié a Eijsden et est les pères
 et témoins ont déclaré de ne savoir d'avis
 après que il leur en a été faite lecture
 Acte 11/11 R. M. M. M.

Haenen kan wel schrijven, dat blijkt uit de aangifte van zijn volgende kind Barbara. Maar nu bij zoon Jacob ontbreekt ook de handtekening van de vader. Mogelijk heeft de ambtenaar van de burgerlijke stand de akte niet bij de aangifte opgemaakt maar veel later en was hij inmiddels vergeten in welk jaar hij zat en welk kind Jacob was komen aangeven. In dat geval heeft Jacob nooit bestaan en mist Maria Anna een geboortebewijs.

Het huwelijk wordt voltrokken

Hoe de werkelijkheid zich ook verhoudt tot de gegevens in de huwelijksbijlagen, de ambtenaar van de burgerlijke stand in Eijsden stelde op 16 februari 1843 vast dat de huwelijksaankondigingen zonder stuiting hadden plaatsgevonden (zie afbeelding vorige bladzijde linksonder). Vervolgens voltrok hij het huwelijk tussen de 21-jarige jongeman die aangaf Jan Pieter Arbeel uit Wijlre te zijn en de 35-jarige Maria Anna Haenen. Aanwezig waren vier getuigen, een neef, twee burens en een bekende van de bruid. Verder de nieuwbakken voogd en toezienend voogd van de bruidegom en de ouders van de bruid.¹¹

Gezien het leeftijdsverschil een zeer opmerkelijke huwelijkskeuze, maar deze wordt nog opmerkelijker als blijkt dat de dubbelganger met dit huwelijk niet alleen de echtgenoot werd van Maria Anna, maar ook de stiefvader van de bijna 17-jarige Theodoor, de 7-jarige

Hendrik, beiden voorechtelijke kinderen van Maria Anna, naast een in 1840 op éénjarige leeftijd overleden Leonard.

Toch was van een door zwangerschap gedwongen huwelijk geen sprake. Tien maanden na hun huwelijk werd op 23 december 1843 Maria Anna Arbeel geboren. Op 19 november 1845 volgde het tweede en laatste kind, Anna Barbara, die echter in 1848 al vroeg overleed.

Op 29 januari 1864 overleed Maria Anna en werd Jan Pieter Arbeel weduwnaar. Twee jaar later hertrouwde hij te Eijsden op 3 februari 1866 de 32-jarige Maria Bos, weduwe van Paulus Pitsers. Zij is twee jaar jonger dan de bruid die hij twintig jaar geleden trouwde. Uit dit huwelijk kwamen echter geen kinderen meer voort. Jan Pieter overleed op 8 maart 1891. Beduidend ouder dan de vondeling aan wie hij zijn identiteit ontleende. Maria Bos overleed op 25 februari 1898. Het ontbreken van mannelijk nageslacht en het overlijden van hun oudste dochter Maria Anna in 1926 betekende het einde van de Eijdsense naamgenoten Arbeel.

Indien de ontwikkeling van het nageslacht anders was verlopen, namelijk met verdergaand mannelijk nageslacht, dan bestond er nu een bijzondere genealogische situatie en kon niet met stelligheid verkondigd worden dat alle "Arbelen" in Nederland afstammen van de Maastrichtse vondeling Jan Pieter Arbeel.

Wat steekt er achter dit mysterie

Nu we weten dat de man, N.N. alias Jan Pieter Arbeel, die in Eijsden trouwde geen legitieme naamgenoot was, maar een administratieve dubbelganger, resteert de vraag hoe en vooral waarom een onbekende jongeman heeft kunnen voorwenden de vondeling Jan Pieter Arbeel te zijn. Niet alleen in het dagelijks leven, maar ook op officiële administratieve momenten zoals inschrijven voor de Nationale Militie, het aanvragen van een voogd bij de kantonrechter in Gulpen, het sluiten van een huwelijksvereenkomst en tenslotte het aangeven van kinderen onder deze naam. Vooralsnog is het antwoord een mysterie en zolang we de werkelijkheid niet kennen, levert dit gegeven veel ruimte voor allerlei speculaties.

Is er misschien sprake van een fout van het vondelingenhuis. Heeft men een andere vondeling geplaatst in de omgeving van Klimmen en per abuis ten tweede maal aan een pleeggezin gemeld dat hij Jan Pieter Arbeel heette. Dit is zeer onwaarschijnlijk zo niet onmogelijk omdat er dan in het register van opgenomen kinderen in de laatste kolom achter de naam Pieter Arbeel twee adressen van pleeggezinnen ingevuld hadden moeten worden. Maar bovendien zou dan zijn naam tweemaal per maand in het betalingsregister voor kostgeld terecht zijn gekomen tenzij een pleeggezin geen toelage heeft gekregen. We mogen bovendien aannemen dat de econoom van het vondelingenhuis die zo onder druk stond om te bezuinigen, wel snel ontdekt zou hebben dat twee keer een toelage voor Jan Pieter Arbeel werd betaald aan twee verschillende pleeggezinnen

Was de persoon die zich voor de Nationale Militie in Klimmen liet registreren onder de naam Jan Pieter Arbeel, al langer daar woonachtig in een pleeggezin of had hij zich pas recentelijk daar als knecht gevestigd? In het eerste geval is de zaak nog raadselachtiger. Hoe kwam dat gezin dan aan een vondeling? Indien niet uit het vondelingenhuis, dan was dat kind toch door de vindere aangegeven bij de burgemeester en had hij een door de vindere bedachte naam gekregen. Of zou een vondeling uit een pleeggezin zijn weggelopen op zoek naar een beter tehuis en gedacht hebben ik noem niet mijn eigen naam want dan kan ik opgespoord worden, maar de naam van een andere vondeling. Ook zeer onwaarschijnlijk want vondelingen werden als baby al in pleeggezinnen geplaatst en kenden daarom de naam van hun lotgenoten niet.

In het tweede geval is het denkbaar dat een jonge man van rond de twintig die elders iets op zijn kerfstok had, in Klimmen een nieuwe identiteit heeft aangenomen om aan mogelijke gevolgen te ontsnappen. Bij het ontbreken van een gemeentelijke bevolkingsadministratie met een koppeling aan de burgerlijke stand was controle lastig. Zeker als je aangaf een vondeling te zijn. Verificatie via familiebanden en eventuele doopgetuigen was dan niet mogelijk. In dit scenario moest hij wel informatie hebben over de vondeling Jan Pieter Arbeel die hij voorwendde te zijn. Hoe kwam hij daaraan? En hoe kwam hij aan een extract uit het geboorteregister waaruit moest blijken dat hij Jan Pieter Arbeel was? Gaf een gemeente zonder

veel controle op identiteit een extract af? Heeft hij contact gehad met iemand die wist dat Jan Pieter Arbeel een vondeling uit Maastricht was en hoe oud hij was? Komt hier de familie Haenen in beeld?

Of kenden Jan Pieter Arbeel en de jongen in Klimmen elkaar en hebben ze hierover afspraken gemaakt? Of heeft de laatste door wat hij van de vondeling wist daar handig gebruikt van gemaakt? Het feit dat beiden bij de registratie voor de Militie een zelfde lengte opgaven die in beide gevallen niet bleek te kloppen is een opmerkelijk gegeven in dit verband.

Of speelt in deze optie een rol dat Pieter Gijselaers, broer van Ida getrouwd met Jan Pieter Arbeel, negen jaar later in 1849 trouwt met Johanna Haenen? Een familieband tussen deze familie Haenen en die uit Eijsden of Gulpen heb ik niet gevonden.

Drie jaar later woont de 22-jarige dubbelganger in IJzeren en wil hij trouwen met een 35-jarige ongehuwde moeder met twee kinderen. Geen voor de hand liggende keuze. Hoe vrij of gedwongen was hij in die keuze? Welke rol spelen de mannen die vervolgens zijn voogd en toezienend voogd werden hierin? Wisten zij iets van hem waarmee hij gechanteerd kon worden en zou dat kunnen samenhangen met zijn identiteit als Jan Pieter Arbeel?

Dit is slechts een kleine bloemlezing van vragen en wilde speculaties die ik bedacht heb of mij zijn toespeeld. Ongetwijfeld is er nog veel meer te bedenken.

Wat er mysterieus is aan het huwelijk van Jan Pieter Arbeel in Eijsden is uit de doeken gedaan maar het mysterie zelf is niet opgelost. Misschien dat door deze publicatie nieuw licht op de zaak geworpen kan worden. Ik nodig u graag daartoe uit.

Fragmentparenteel van Arbeel-Haenen

I. N.N. alias Jan Pieter Arbeel, geb. onbekend (gebruikte extract uit vondelingenregister van Jan Pieter Arbeel woonachtig in Berg en Terblijt bij het aanvragen van een voogd en bij zijn huwelijk), knecht te Klimmen (1840), dienstknecht te IJzeren gem. Wijlre (1843), dienstbode te Wijlre (1843), overl. Oost gem. Eijsden 8 maart 1891; tr. 1e Eijsden 16 febr. 1843 (get.: Jan Jacob Theelen, 23 jaar, zonder beroep te Eijsden, neef van de bruid; Lambert Dewal, 43 jaar, dagloner te Eijsden, nabuur van de bruid; Simon Lousberg, 45 jaar, metselaar te Eijsden, bekende van de bruid; Theodoor Hoorens, 43 jaar, winkelier te Eijsden, nabuur van de bruid; bovendien geven de voogden Andreas Haenen, dagloner te Ingber gem. Gulpen; en Pieter Ernst, dagloner te Gulpen, toestemming) **Maria Anna Haenen**, ged. Eijsden 19 okt. 1807, overl. Eijsden 29 jan. 1864, dochter van Jacobus Haenen en Maria Barbara Thielen; tr. 2e Eijsden 3 febr. 1866 **Maria Bos**, geb. Oost 26 okt. 1821, huishoudster te Oost-Eijsden (1866), overl. Breust gem. Eijsden 25 febr. 1898, dochter van Leonard Bos, dienstknecht, en Lucia Thomassen; weduwe van Paulus Pijters. Uit het laatste huwelijk geen kinderen.

Uit zijn eerste huwelijk:

1. Maria Anna Arbeel, geb. Eijsden 23 dec. 1843, volgt II.

2. Anna Barbara Arbeel, geb. Eijsden 19 nov. 1845, overl. aldaar (Breusterstraat) 30 april 1848.

Uit eerdere relaties van Maria Anna Haenen met (een) onbekende(n) werden ten huize van haar vader Jacobus Haenen geboren:

- a. Theodoor Haenen, geb. Eijsden 19 april 1826, arbeider te Eijsden (1862); tr. Maastricht 30 april 1862 **Maria Gertrudis Hubertina Lassauw**, geb. Amby 10 nov. 1829, dienstmeid te Maastricht (1862), dochter van Joannes Lassauw en Maria Clara Beckers, landbouwers.
- b. Hendrik Haenen, geb. Eijsden 6 jan. 1836, dagloner te Eijsden (1856-1898), overl. aldaar 8 maart 1913; tr. Eijsden 23 mei 1856 **Barbara Jacobs**, geb. Eijsden 5 dec. 1834, overl. Eijsden (Breusterstraat) 10 jan. 1898, dochter van Joannes Jacobs, dagloner, en Maria Kempeneers. Uit dit huwelijk kinderen.
- c. Leonard Haenen, geb. Eijsden 14 febr. 1839, overl. aldaar 22 juli 1840.

II. **Maria Anna Arbeel** (Aarbeel), geb. Eijsden 23 dec. 1843, dienstmeid (1866), overl. aldaar 3 juni 1926; tr. Eijsden 3 nov. 1866 **Joannes Jacobs**, geb. Eijsden 21 sept. 1832, strohoedenmaker (1866), werkman (1867), dagloner (1880), overl. aldaar 13 febr. 1914, zoon van Joannes Jacobs, dagloner, en Maria Kempeneers, dagloners.

Volgens het bevolkingsregister van de gemeente Eijsden woonde het echtpaar Jacobs-Arbeel in 1880-1890 Op het Eind no. 80.

Uit dit huwelijk:

1. Maria Anna Jacobs, geb. Eijsden (Breusterstraat) 17 sept. 1867, overl. aldaar 29 sept. 1867.
2. Joannes Jacobs, geb. Eijsden (Breusterstraat) 18 jan. 1869, vertrekt op 20 maart 1894 naar Luik, overl. Eijsden 11 nov. 1949; tr. Soumagne (B) 11 jan. 1895 **Maria Magdelaine Elisabeth Consten**, geb. Soumagne 7 okt. 1872, overl. Micheroux (B) 12 mei 1917,¹² dochter van Aloïs Joseph Consten, dagloner, en Marie Anne Gentgens.
3. Hubertus Laurentius Jacobs, geb. Eijsden (Breusterstraat) 14 dec. 1870, vertrekt 20 maart 1894 naar Luik; tr. kerkelijk r.-k. Elen (B) 10 april 1920¹³ **Anna Elisabeth Slypen**, geb. Dilsen 10 juli 1880, dochter van Jan Martinus Slypen, dagloner, en Anna Elisabeth Savelkous.
4. Maria Elisabeth Jacobs, geb. Eijsden (Breusterstraat) 8 febr. 1873, dienstmeid (1904); tr. Eijsden 12 febr. 1904 **Egidius Hubertus Weerts**, geb. Herkenrade gem. Sint-Geertruid 16 nov. 1872, landbouwersknecht te Mortroux (B) (1904), zoon van Gillis Weerts, werkman, en Johanna Spons.
5. Laurent Jacobs, geb. Breust gem. Eijsden 4 nov. 1874, vertrekt op 28 jan. 1901 naar Dalhem (B).
6. Maria Catharina Jacobs, geb. Breust gem. Eijsden 22 aug. 1876, dienstmeid (1897), vertrekt op 9 okt. 1897 naar Jupille (B).
7. Jean Henri Jacobs, geb. Caastert gem. Eijsden 3 okt. 1878, spoorwegbeambte (1907, 1935), rangeerder (1910), overl. na 4 sept. 1954; tr. Eijsden 12 april 1907 **Marie Anne Catherine Hubertine Arpots**, geb. Visé (B) 5 juni 1876, strijkster te Jupille (B)

(1904), dagloonster te Eijsden (1907), overl. Eijsden 16 juli 1953, dochter van Jan Joseph Arpots, werkman bij de spoorwegen, en Marie Elisabeth Dukers. Uit dit huwelijk kinderen.

8. Maria Jacobs, geb. Eijsden (Breusterstraat) 14 aug. 1880, dienstmeid (1907), overl. Roermond 19 maart 1968, begr. Maasniel; tr. Eijsden 8 febr. 1907 **Johannes Elst**, geb. Wouw 30 maart 1878, marechaussee te Schinveld, idem te Beesel (1907), schakelhuiswachter te Roermond (1934), overl. aldaar 19 jan. 1968, begr. Maasniel, zoon van Petrus Marinus Elst, veldwachter te Wouw, en Anna Maria Kraaijbeek. Uit dit huwelijk kinderen.
9. Guillaume Jacobs, geb. Breust gem. Eijsden 23 nov. 1883, kuiper (1907-1914); tr. Eijsden 25 okt. 1912 **Maria Josephina Hensen**, geb. Mopertingen (B) 8 maart 1891, dienstmeid te Eijsden (1912), dochter van Hermanus Hensen, metselaar en landbouwer, en Isabella Biesmans, landbouwster.
10. Joseph Jacobs, geb. Breust gem. Eijsden 30 dec. 1885, spoorwegwerker (1919), opzichter (1926), arbeider (1934), overl. Utrecht 22 juli 1934; tr. Eijsden 25 april 1919 **Maria Clara Bessems**, geb. Keer (Limburgerstraat 101) gem. Cadier en Keer 19 juni 1883, dienstmeid, overl. Eijsden 30 mei 1960, dochter van Johannes Hubertus Bessems en Barbara Catharina Hubertina Willems, landbouwers.

Fragmentparenteel van Arbeel-Gyselaers

I. **Jan Pieter Arbeel** (Aerbeel, Arbeil), geb. omstreeks 10 maart 1821¹⁴, te vondeling gelegd in de rol van het vondelingenhuis te Maastricht (Lenculenstraat 33) alwaar gevonden 20 maart 1821, woonde na zijn huwelijk in Terblijt Dorpstraat 104 (1847), Biesstraat 75 (1854), knecht (1847), dagloner (1850-1868), overl. Berg en Terblijt 7 okt. 1868; tr. Berg en Terblijt 18 febr. 1847 **Ida Gyselaers**, geb. Berg 21 mei 1815, dienstmeid (1847), landbouwster (1872, 1881), overl. Berg en Terblijt 4 jan. 1892, dochter van Petrus Gijse-laers, herbergier en dagloner, en Joanna Elizabetha Meijs.

Uit dit huwelijk:

1. Peter Hubertus Arbeel, geb. Terblijt (Dorpstraat) gem. Berg en Terblijt 1 mei 1847, **volgt II-1**.
2. Elisabeth Arbeel (Arbeil)¹⁵, geb. Terblijt (Dorpstraat) gem. Berg en Terblijt 29 jan. 1850, werkvrouw te Maastricht (1894), overl. Meerssen 5 dec. 1926; tr. Maastricht 17 okt. 1894 **Martinus Schoenmaekers**, geb. Berg (Veestraat) gem. Berg en Terblijt 20 maart 1852, landbouwersknecht te Bemelen (1894), zij woonden na hun huwelijk in Cadier (Rijksweg 11), overl. ald. gem. Cadier en Keer 3 febr. 1912, zoon van Joannes Schoenmaekers, dagloner, landbouwer, en Anna Vrenken. Uit dit huwelijk geen kinderen.
3. Gerardus Arbeel, geb. Terblijt (Dorpstraat) gem. Berg en Terblijt 12 nov. 1853, **volgt II-2**.
4. Maria Christina Aerbeel, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 28 jan. 1857, **volgt II-3**.

II-1. **Peter Hubertus** (Hubèr) **Arbeel**, geb. Terblijt (Dorpstraat) gem. Berg en Terblijt 1 mei 1847, spoorwegarbeider/beambte (1872-1908), dagloner

JESUS. MARIA. JOSEPH. WALBURGA.
†
Bid voor de ziel van zaliger
Petrus Hubertus ARBEEL
Weduwnaar van
Anna Maria BLOM
Lid der H. Familie
geboren te Berg & Terblijt, den 1 Mei 1847 en tengevolge van een noodlottig toeval na een kortstondig lijden, overleden in 't St. Joseph-Gasthuise Meerssen, den 26 October 1923, gesterkt door de laatste H.H. Sacramenten.

De dierbare overledene stierf onverwachts doch niet onvoorbereid; iedere dag zijns levens was een voorbereiding voor den dood.

Hij was een godsdienstig man, van een ieder zeer geacht, omdat hij vroom was. Liefdevolle echtgenoot en vader bestuurdde hij met vlijt en zorg zijn huisgezin en voedde hij zijne kinderen op in de vreeze des Heeren (Eecl. VI.) Daarom genoot hij in hooge mate de liefde der zijnen.

Hij was een trouw en ijverig lid der H. Familie. Vaartwel dierbare kinderen, U verlatende vraag ik geen tranen, maar gebeden en offers. Dient den Heer in waarheid en tracht te doen, wat hem behaagt, bemint elkander met broederlijke liefde en de God van dien vrede zal met U zijn.

Genadige Heer Jezus, geef hem de eeuwige rust (300 d. af.)
Zoet Hart van Jezus, wees mijne liefde (300 d. af.)
Onze Vader — Wees Gegroet.

Druk. Maenen-Vaessens, Meerssen.

Jezus † Maria † Joseph † Lambertus
Bid voor de zielster van zaliger
MARIA IDA HUBERTINA ARBEEL
Weduwe
in het eerste huwelijk van
JOHANNES LEONARDUS SOUREN
in het tweede huwelijk van
MICHEL CONSTANT RAVEN
Geboren te Berg en Terblijt 7 April 1873 en, gesterkt door de H.H. Sacramenten der Stervenden, overleden te Maastricht 21 Augustus 1955.

Voor de wereld zijn de deugdzaam en vrome mensen onbekend, maar groot zijn zij voor God. Soberheid, bescheidenheid en goedheid kenmerkten de dierbare overledene. In deze deugden vond zij ook de kracht, zich in stilte op te offeren voor haar groot gezin als trouwe echtgenote en bezorgde Moeder. Als de sterke vrouw uit de H. Schrift heeft zij onvermoeid gewerkt en gezorgd.

Toen God haar riep, was zij klaar voor het Leven bij Hem. Zij ging, stil en eenvoudig, zoals zij altijd geleefd had.

Dierbare kinderen en kleinkinderen, dankbaar voor uw liefde, zal ik in de hemel voor U blijven bidden, opdat de goede God U allen mag beschermen en tot het Eeuwig Leven leiden. Blijft mij gedanken in uw gebeden. Tot weerziens in de hemel.

GEBED
God, die ons bevoelen hebt Vader en Moeder te eren, ontferm U genadig over de ziel van onze Moeder, vergeef haar tekortkomingen en laat ons eenmaal met haar delen in de vreugden van de hemelse heerlijkheid.
Amen.

In het H. Misoffer der Priesters en het gebed der gelovigen wordt aanbevolen de ziel van zaliger
Wynandus Renerus SMEETS
65 jaar lid, en Prefect der H. Familie
echtgenoot van wijlen
Maria Hubertina Philomina ARBEEL
De dierbare overledene werd geboren te Amby de 8 juni 1876, overleed zacht en kalm na gesterkt te zijn door de H.H. Sacramenten der stervenden in het Ziekenhuis „St. Annadal“ te Maastricht de 8 Aug. 1959 en werd d.a.v. begraven op het R.K. Kerkhof te Amby.

Gelukkig de mens, die het uur van scheiden heeft zien naderen en zich heeft voorbereid op een zalige dood. (Fr. v. Sales)

Hij had zijn lamp brandende toen de goddelijke Bruidgom hem ophogen ouderdom opriep naar boven. „Voor hen, die in God geloven wordt het leven slechts veranderd, niet weggenomen“ (Prefatie). Hij was op aarde een liefdevol echtgenoot, een zorgzame vader voor zijn kinderen, het stralend middelpunt van zijn gezin.

Zijn verdiensten voor Kerk en gemeenschap maakten hem tot een algemeen geterd en beminde man. Eenvoud als kenmerk van zijn leven meedragend was hij groot in de vervulling van zijn plicht tegenover de evenmens.

Gedenk Heer Uw dienaar Renier, die ons is overgegaan met het teken des geloofs en die nu rust in de slaap des vredes, verleen, bidden wij U, aan hem en aan allen, die in Christus rusten de plaats van verkwikking, licht en vrede.
Mijn Jezus barmhartigheid.

Beer. oad. „Besti-Mortui“, Lardinois, Amby

JESUS † MARIA † JOSEPH
Gedenk in het H. Misoffer en Uw gebeden de ziel van zaliger
Maria Hubertina Agnes Arbeel
weduwe van
Hubertus Essers
De dierbare overledene werd 6 juli 1891 te Amby geboren en overleed gesterkt door de H. Sacramenten van de Kerk te Maastricht op 13 juli 1961. Haar lichaam werd begraven op 17 juli 1961 te Berg en Terblijt.

Het voornaamste in het leven van een moeder zijn haar kinderen. Hoe groter haar liefde voor hen is, destemee zal ze ook moeder zijn. Nu moeder van ons is heen gegaan, begrijpen we dit iets beter en voelen we hoeveel we aan haar verloren hebben. Al heel vroeg heeft ze de zorg alleen moeten dragen, toen haar echtgenoot haar voorging in het eeuwige leven. Met Gods hulp en in belangelozeliefde heeft ze haar taak kunnen volbrengen. Dit was haar troost toen ze van ons heenging. De dankbare herinnering aan haar goedheid moge ons troosten. De grootste dank die we haar kunnen brengen is: haar lessen in praktijk te brengen en haar voorbeeld te volgen.

Vragen we de goede God haar de beloning te geven voor haar werk. Mocht er nog iets goed te maken zijn, moge dan haar lijden en benauwdheden hiervoor worden aanvaard.

Dierbare kinderen en kleinkinderen, samen met vader zal ik nu voor jullie kunnen zorgen. Volgt ons voorbeeld na dan zullen wij de Vader in de hemel vragen jullie de kracht hiervoor te geven.

Heer, geef haar ziel de eeuwige rust en het eeuwige Licht verlichte haar, dat zij ruste in vrede.
Onze Vader — Wees gegroet.

L. Geurten, Grote straat 1, Berg en Terblijt.

In de glorievolle gemeenschap met Christus is heengegaan de ziel van zaliger
JACOBUS HUBERTUS ARBEEL
Lid van de H. Familie
geboren te Ambij 20 januari 1888 en overleed onverwacht, doch niet onvoorbereid te Berg en Terblijt, 26 februari 1966 en werd begraven op het r.k. kerkhof aldaar, 1 maart d.o.v.

Onverwacht riep Gij en zie ik kom tot U, o Heer, op Wie ik steeds mijn vertrouwen stelde; niet mijn glorie heb ik gezocht, maar de Uwe. Ik weet, dat Gij de eenvoud liefhebt, daarom heb ik in eenvoud des harten U trachten te dienen. Ontferm U mijner volgens Uw overgrote barmhartigheid.

Hij is van ons heengegaan, zoals hij leefde: tevreden, kalm, heel eenvoudig.

En al stortt dan de rechtvaardige een onverwachte dood, toch zal hij in vrede zijn.

Familie en vrienden, bidt allen voor mij. Bij God zullen wij elkander wederzien.

Gebet.
Wij smeken U, o God, ontferm U volgens Uw grote barmhartigheid over de ziel van Uw dienaar Jacques en maak haar deelachtig aan het geluk der uitverkorenen. Door Christus, onze Heer. Amen.
Onze Vader — Weesgegroet
L. Geurten Grote straat 1 Berg en Terblijt

In de H. Missen en gebeden van priesters en gelovigen wordt aanbevolen de ziel van
Emilius Dominicus Hubertus ARBEEL
echtgenoot van wijlen
Maria Elisabeth LOUWET
Hij werd de 5e maart 1893 te Amby geboren en overleed godvruchtig de 13e januari 1961.

Hij was lid der Heilige Familie te Houthem.

In de dankbare gedachtenis van zeer velen zal „Miel“ voortleven als de man, die zich geroepen voelde om goedheid en blijheid met ruim gebaar aan zijn evenmens mede te delen, als de man, die nooit weigerde wanneer ten behoeve der gemeenschap een beroep op zijn talenten werd gedaan.

Met een voorbeeldige trouw heeft hij lange jaren als zanger van formaat de kerkelijke plechtigheden opgeluisterd.

Toen zijn lieve vrouw hem onverwacht ontgenomen werd, is deze blijde mens heel stil geworden. Vaak sprak hij met weemoed over de mooie jaren van vroeger. Maar met een overtuigende berusting aanvaardde hij het lijden, dat God over hem liet komen.

Hoe veelzijdig zijn activiteit ook geweest is: zijn hoogste plichtsvervulling vond hij steeds in de liefde en zorg voor zijn vrouw en kinderen.

Hun dankbare gebeden mogen zijn ziel bij haar opgang naar God begeleiden.
Heer Jezus, geef Uw dienaar de eeuwige rust.

druk crolla - valkenburg

(1873-1886), overl. Meerssen 26 okt. 1923¹⁶; tr. Berg en Terblijt 14 okt. 1872 **Anna Maria** (Marie) **Blom**, geb. Berg (Schoonepoelweg) gem. Berg en Terblijt 17 nov. 1846, dienstmeid (1872), overl. Amby (Dorpstraat) 8 april 1913, dochter van Nicolas Blom, dienstknecht, dagloner, en Sophie Scheepers.

Uit dit huwelijk:

1. Maria Ida Hubertina (Marie) Arbeel (Arbeil)¹⁷, geb. Berg gem. Berg en Terblijt 7 april 1873, overl. Maastricht 21 aug. 1955; tr. 1 Amby 10 nov. 1890 **Johannes Leonardus** (Leo) **Souren**, geb. Maastricht 8 juni 1866, varkensslager, overl. aldaar (Achter het Vleeschhuis 20) 9 febr. 1921, zoon van Christiaan Souren, spekslager te Maastricht, en Josephine Soentjens; tr. 2 Maastricht 15 febr. 1933 **Michiel Constant Raven**, geb. Amsterrade 21 mei 1867, oud-ontvanger der directe belastingen, overl. Maastricht (Koningin Emmaplein 17) 26 nov. 1941, zoon van Henricus Joseph Raven, onderwijzer, en Aldegondis Baggen; weduwnaar van Anna Maria Hermans.
2. Maria Hubertina Philomina (Mina) Arbeel, geb. Berg gem. Berg en Terblijt 4 april 1874, overl. Amby 18 nov. 1934; tr. Amby 9 okt. 1905 **Wynandus Renerus** (Reneer) **Smeets**, geb. Amby 8 juni 1876, landbouwer (1905-1934), wonende aldaar Dorpstraat 35, overl. Maastricht (ziekenhuis) 8 aug. 1959¹⁸, zoon van Wijnandus Smeets, tapper, broodbakker en landbouwer, en Maria Ida Lonussen.
3. Hubertus Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 23 april 1875, overl. aldaar 29 juni 1875.
4. Maria Josephina Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 19 april 1876, overl. aldaar 9 mei 1876.
5. Josephus Hubertus Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 16 juni 1877, overl. aldaar 30 aug. 1877.
6. Maria Elisabeth Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 26 juli 1878, overl. aldaar 31 okt. 1879.
7. Maria Helena Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 3 nov. 1879, overl. aldaar 28 aug. 1880.
8. Maria Christina (Stiena) Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 8 jan. 1881, naaister (1908), overl. aldaar 25 juli 1967; tr. Amby 27 april 1908 **Christiaan** (Lambert) **Janssen**, geb. Broeksittard 28 nov. 1879, schrijnwerker te Amby, overl. Maastricht (ziekenhuis) 25 jan. 1970¹⁹, zoon van Joan Michel Janssen, landbouwer, en Maria Amelia Bronnenberg.
9. Maria Hubertina Gertrudis Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 15 juli 1882, overl. aldaar 21 sept. 1882.
10. Jacobus Hubertus Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 8 okt. 1883, overl. aldaar 9 jan. 1896.
11. Josef Hubertus Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 5 jan. 1886, overl. aldaar 27 aug. 1886.

II-2. **Gerardus** (Gradus) **Arbeel**, geb. Terblijt (Dorpstraat) gem. Berg en Terblijt 12 nov. 1853, schoenmaker overl. Berg en Terblijt 26 nov. 1933; tr. Berg en Terblijt 17 nov. 1881 **Maria Gertrudis** (Maaria) **Noben**, geb. Vilt gem. Berg en Terblijt 6 nov. 1858, dienstmeid (1881), huishoudster (1885-1888), overl. Berg en Terblijt 13 mei 1900, dochter van Gerard Noben, dagloner, en Anna Maria Hindrix.

Uit dit huwelijk:

1. Wilhelmus Hubertus (Gim) Arbeil (Arbeel), geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 3 sept. 1882²⁰, wonende aldaar, ongehuwd, overl. Maastricht (Z) 15 dec. 1959.
2. Maria Hubertina Catharina (Maaria) Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 5 jan. 1884, overl. Berg en Terblijt 2 sept. 1962, tr. Berg en Terblijt 5 jan. 1905 **Alphonsus Hubertus** (Fons) **Essers**, geb. Berg gem. Berg en Terblijt 22 dec. 1880, landbouwer (1905-1915), overl. Maastricht (tijdelijk verblijvende Abtstraat 2, wonende Berg en Terblijt) 29 dec. 1915, zoon van Jan Pieter Essers, landbouwer, en Maria Josepha Spronck.
3. Joannes Hubertus (Hubèr) Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 8 nov. 1885, fabrieksarbeider (1905), overl. Cadier en Keer 11 okt. 1961; tr. Amby 27 nov. 1905 **Maria Hubertina Huntjens**, geb. Amby (Dorpstraat) 21 febr. 1885, overl. Cadier en Keer 22 febr. 1965²¹, dochter van Hendrik Hubert Huntjens, dagloner en winkelknecht, en Maria Elisabeth Vandeberg. Uit dit huwelijk 11 kinderen.
4. Jacobus Hubertus (Sjaak) Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 20 jan. 1888, ongehuwd, overl. Berg en Terblijt 26 febr. 1966²².
5. Casper Jozef Hubert Arbeel, geb. Amby (Bergerstraat) 14 dec. 1889, overl. Amby (Dorpstraat) 5 aug. 1891.
6. Maria Hubertina Agnes (Nes) Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 6 juli 1891, overl. Maastricht 13 juli 1961, begr. Berg en Terblijt; tr. Berg en Terblijt 24 okt. 1907 **Hubertus** (Albert) **Essers**, geb. Berg gem. Berg en Terblijt 3 aug. 1883, landbouwer (1907), overl. aldaar 12 nov. 1923, zoon van Jan Pieter Essers, landbouwer, en Maria Josepha Spronck.
7. Dominicus Hubertus (Miel) Arbeel, geb. Amby (Dorpstraat) 5 maart 1893, schoenmaker, wonende te Houthem Onderstestraat 34, overl. Heerlen (Z) 13 jan. 1961²³, begr. Houthem; tr. Houthem 5 juli 1918 **Maria Elisabeth Louwet**, geb. Lauw (België)²⁴ 7 april 1886, kamenierster te Houthem (1918), overl. Houthem gem. Valkenburg-Houthem 6 mei 1957, dochter van Jan Louwet, landbouwer, en Elisabeth Margaretha Lowet.
8. Arnoldus Hubertus Arbeil (Arbeel), geb. Berg gem. Berg en Terblijt 11 febr. 1895, overl. aldaar 27 aug. 1895.
9. Martinus Hubertus Arbeil (Arbeel), geb. Berg gem. Berg en Terblijt 30 maart 1896, overl. aldaar 12 april 1896.
10. Maria Hubertina Louisa (Lewis) Arbeil (Arbeel), geb. Berg gem. Berg en Terblijt 6 april 1897, overl. Amby 3 juni 1971; tr. Berg en Terblijt 29 april 1920 **Petrus** (Pie) **Raemaekers**, geb. Maastricht (Brusselsestraat) 5 aug. 1888, schrijnwerker (1920), overl. Amby 2 okt. 1982, zoon van Jacobus Raemaekers, voerman en fabrieksarbeider, en Elisabeth Bronckers.

II-3. **Maria Christina** (Stiena) **Aerbeel** (Arbeel, Arbeil), geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 28 jan. 1857, landbouwster, overl. aldaar 8 maart 1919; tr. Berg en Terblijt 28 sept. 1882 **Joannes Jacobus** (Sjaak) **Schoenmaekers**, geb. Berg (Veestraat 13) gem. Berg en Terblijt 5 nov. 1856, dienstknecht (1883),

dagloner (1886-1893), fabrieksarbeider (1895), woonde na huwelijk Biesstraat 75, overl. aldaar 27 sept. 1910, zoon van Joannes Schoenmaekers, landbouwer, en Anna Vrenken.

Uit dit huwelijk:

1. Joannes Hubertus (Sjeng) Schoenmaekers²⁵, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 30 juli 1883, kantoorbediende (1912-1920), overl. Valkenburg gem. Valkenburg-Houthem 9 aug. 1970; tr. Broeksittard 8 nov. 1912 **Maria Josephina** (Fien) **Janssen**²⁶, geb. Broeksittard 16 maart 1883, overl. Valkenburg gem. Valkenburg-Houthem 1 nov. 1967, dochter van Joan Michel Janssen, landbouwer, en Maria Amelia Bronnenberg.

Het echtpaar Schoenmaekers-Janssen bij hun zilveren huwelijk.

2. Maria Hubertina (Maria) Schoenmaekers, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 8 febr. 1886, winkeljuffrouw te Eijsden (1918), overl. Hoensbroek 28 maart 1968; tr. Eijsden 7 juni 1918 **Constant Pierre Joseph** (Constant) **Janssen**, geb. Heer (Gronsfelderweg 286) 12 april 1892, employé (1918), overl. Maastricht 12 juli 1970, zoon van Jan Hendrik Janssen en Maria Josephina Puts.
3. Maria Hubertina Sophia Schoenmaekers, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 5 juli 1888, overl. aldaar 17 juli 1888.
4. Maria Joanna Sophia Schoenmaekers, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 21 maart 1890, overl. aldaar 7 april 1890.
5. Maria Gertrudis (Philomeen) Schoenmaekers, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 30 juni 1891, dienstbode te Roermond (1916), overl. Sittard 11 april 1961, begr. Obbicht; tr. Roermond 6 juni 1916 **Johannes Jacobus** (Sjeng) **Reijnders**²⁷, geb. Nieuwstadt 21 nov. 1894, molenaar (1916), overl. Sittard 10 dec. 1962, zoon van Hendrikus Hubertus Reijnders, landbouwer, en Anna Helena Maessen.
6. Maria Hubertina Sophia (Sophie) Schoenmaekers, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 5 dec. 1893, overl. Eygelshoven 12 sept. 1969, begr. Hoensbroek; tr. Hoensbroek 17 sept. 1920 **Jan Mathijs** (Mat) **van den Bosch**, geb. Hoensbroek (Dorpstraat) 25 juli 1893, kleermaker (1920), overl. Heerlen 10 jan. 1967, begr. Hoensbroek, zoon van

Pieter Joseph van den Bosch, dagloner (1893), en Maria Helena Boumans.

7. Joseph Joannes (Sjo) Schoenmaekers²⁸, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 1 dec. 1895, fabrieksupzichter (1920), overl. Maastricht 3 aug. 1972; tr. Maastricht 14 april 1920 **Maria** (Maaria) **Hardy**, geb. Maastricht (Grachtstraat 27) 22 nov. 1896, overl. Maastricht 27 febr. 1979, dochter van Hubert Jozef Hardy, dagloner, en Maria Catharina Korr.
8. Johannes Hubertus Eduardus (Eduard) Schoenmaekers²⁹, geb. Berg (Biesstraat 75) gem. Berg en Terblijt 12 juli 1901, magazijnknecht (1926), overl. Heer 13 okt. 1983; tr. Amby 28 aug. 1926 **Anna Elisabeth** (Lies) **Gijselaers**, geb. Amby (Dorpstraat) 20 febr. 1904, overl. Maastricht 23 mei 1987, dochter van Joannes Petrus Gijselaers, fabrieksarbeider, en Josephina Frederiks.

Noten

1. P. SCHOENMAEKERS, Jan Pieter Arbeel (1821-1868), Een zoektocht naar de lotgevallen van een vondeling, in: *Limburgs Tijdschrift voor Genealogie* (LTG) 44 (2016), 50-65.
2. Wanneer men op Archieven.nl de invalshoek van personen kiest, verschijnen twaalf pagina's met de naam Arbeel, alle als nageslacht van Jan Pieter Arbeel zowel uit Berg en Terblijt als uit Eijsden (website bezocht op 15-8-2016). Een uitzondering vormt de naam Cornelia Arbeel die zou voorkomen in de overlijdensakte van Willen Gee uit Goes op 4 mei in 1825. Hieruit zou men kunnen afleiden dat de naam Arbeel reeds voor 21 maart 1821 (datum vondelingenakte) bestond. Bij nadere analyse van het handschrift in de originele akte blijkt er niet Arbeel maar Arbeid te staan.
3. Rijckheyt Heerlen, Gemeente Klimmen, Arch.nr. 201, inv.nrs. 2421 en 2498.
4. Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL), 04.01. inv.nr. 9790.
5. familysearch.org Eijsden, Huwelijksbijlagen 1843-1850, image 8 en Berg en Terblijt, huwelijksbijlagen 1843-1864, image 217.
6. Ibidem, image 9.
7. RHCL, archief Kantongerecht Gulpen, Akten en beschikkingen, 1843 nr. 16.
8. familysearch.org Eijsden, Huwelijksbijlagen 1843-1850, image 7.
9. Ibidem, GHO 1805-1818, image 60.
10. Ibidem, image 134.
11. Ibidem, GHO 1843-1852, image 48 en 49.
12. Overlijden ontleend aan: A.P.L. PAQUAIJ, *Geboren, Gehuwd, Overleden in . . .*, Brunssum 2005, 2e herziene druk, p. 36.
13. <http://www.heemkringkinrooi.net/genealogie/elen%20par.reg/elen%20par.reg.-0027.htm>
14. De plaats is onbekend, doch vermoedelijk in de omgeving van Luik, zoals blijkt uit RÉGIS DE LA HAYE, Voorouders van vondelingen, in *LTG* 44 (2016) 42.
15. Het geboorte-extract in huwelijksbijlagen noemt Elisabeth de dochter van Peter Arbeel (NB niet Arbeel) terwijl in de geboorteakte staat Elisabeth Arbeel dochter van Peter Arbeel. Het extract, afgegeven door wethouder P. Peerboom als ambtenaar van de

- burgerlijke stand, is dus een niet correcte weergave. In de huwelijksakte opgemaakt in Maastricht wordt zij bijgevolg ingeschreven als Elisabeth Arbeil. Haar broer Gerardus die als getuige optreedt wordt ook Arbeil genoemd. Opmerkelijk is dat Elisabeth die de akte als tweede tekent de tweede 'e' veranderd heeft in een 'i'. Mogelijk het gevolg van een opmerking van een oplettende ambtenaar. Gerardus tekent als vierde en schrijft dan ook Arbeil. Zie voor de oorsprong van deze vergissing noot 18.
16. Overleden na een ongeval waarbij hij werd meegesleurd door een op hol geslagen paard. Dit paard naderde de lagere school in de Beekstraat die net uit was. In een poging het onheil af te wenden greep hij het paard bij het hoofdstel maar werd meegesleurd en kwam ongelukkig ten val, hetgeen hem noodlottig werd. (Limburger Koerier 25-10-1923).
17. Bij haar huwelijk in 1890 wordt zij in het daartoe verstrekte geboorte-extract Arbeil genoemd door B. Goossens, ambtenaar burgerlijke stand van Berg en Terblijt, terwijl de geboorteakte spreekt over Arbeel. Bijgevolg komt Arbeil ook weer als achternaam in de huwelijksakte in Amby. Bruid, getuige en vader tekenen alle drie met Arbeel. Bij haar tweede huwelijk in Maastricht heet zij weer Arbeel. Zie verder noot 20 voor deze naamsverandering.
18. Bron: bidprentje.
19. Bron: bidprentje.
20. De vader Gerardus Arbeel wordt in de geboorteakte van zijn eerste zoon door B. Goossens, ambtenaar van de burgerlijke stand, Gerardus Arbeil genoemd. Gerardus ondertekent echter als G Arbeel, zoals hij officieel heet. Een maand na deze geboorte verhuizen Gerardus en Maria Gertrudis naar Amby waar zes kinderen worden geboren die allen ingeschreven onder de naam Arbeel. Rond 1894 verhuizen ze weer naar Berg en Terblijt. Daar worden nog drie kinderen geboren en hervat de ambtenaar van de burgerlijke stand B. Goossens weer de praktijk om deze familie onder de naam Arbeil in te schrijven. Hetzelfde gebeurt 25 dagen later wanneer zijn zuster Maria Christina in het huwelijk treedt (zie II-3). Hiervoor moet Goossens een geboorte-extract voor haar maken ten behoeve van de bijlagen bij de huwelijksakte. Boven de geboorteakte uit 1857 die hij raadpleegt staat onmiskenbaar in dikke letters *Akte van geboorte van Maria Christina Aerbeel*. In de akte wordt haar vader als aangever Pieter Aerbeel genoemd. De derde 'e' in Aerbeel is echter enigszins dicht geslijd, waardoor die gelezen zou kunnen worden als een 'i'. En dit doet Goossens. Hij is pas twee jaar in dienst en kent mogelijk nog niet alle inwoners bij naam. Het gevolg is dat in haar huwelijksakte Arbeil komt te staan en dat in alle geboorteakten van haar kinderen zij Arbeil wordt genoemd. Op zich niet zo'n probleem want de kinderen krijgen de achternaam Schoenmaekers. Ernstiger had het kunnen zijn voor het nageslacht van haar broer Gerardus, te beginnen met de oudste zoon Wilhelmus Hubertus. Hij blijft echter ongehuwd en daardoor worden geen kinderen Arbeil genoemd. De dan volgende kinderen worden in Amby correct onder Arbeel ingeschreven. Als de drie jongste kinderen van Gerardus weer in Berg in Berg en Terblijt worden geboren, hervat Goossens de verbastering van de naam Arbeel in Arbeil bij het opmaken van de drie geboorteakten. Dat alle akten door de vader duidelijk getekend worden met G. Arbeel geeft hem blijkbaar geen aanleiding om uit te zoeken hoe de naam werkelijk luidt. Het is onwaarschijnlijk dat hij dit niet heeft opgemerkt. Inmiddels woont hij zolang in Berg en Terblijt dat hij er toch achter gekomen moet zijn dat deze familie Arbeel genoemd wordt en niet Arbeil. Arbeil is niet alleen anders geschreven, maar klinkt ook anders. Blijkbaar vindt hij het consequent doorzetten van een eenmaal ingeslagen weg belangrijker dan het herstellen van de fout. Van de drie jongste kinderen Arbeil gingen heten, stierven er twee binnen een jaar. Resteert nog zijn jongste dochter Maria Hubertina Louisa. Zij trouwde in 1920. In het uittreksel uit het geboorteregister opgenomen in de huwelijksbijlagen heet zij toch weer een dochter van Gerardus Arbeel te zijn. Terwijl in haar geboorteakte nadrukkelijk Arbeil staat vermeld, maar deze akte werd dan ook opgemaakt door een nieuwe ambtenaar van de burgerlijke stand, namelijk Lei Bemelmans, die het herstellen van de oorspronkelijke naam blijkbaar belangrijker vond dan het consequent verdoezelen van een fout.
21. Bron: bidprentje.
22. Bron: bidprentje.
23. Op het bidprentje, in de overlijdensannonce en op de grafsteen op het kerkhof van Houthem voegen de nabestaanden de naam Emilius toe aan Dominicus Hubertus. Mogelijk omdat zijn roepnaam Miel was, zijn de nabestaanden er ten onrechte vanuit gegaan dat zijn eerste naam Emilius was.
24. Lauw ligt enkele kilometers ten zuidwesten van Tongeren en is daar thans een deelgemeente van.
25. In het geboorte-extract dat wordt afgegeven ten behoeve van de huwelijksbijlagen staat dat hij een zoon is van Joannes Jacobus Schoenmakers in plaats van Schoenmaekers. Alle kinderen uit zijn huwelijk heten voortaan Schoenmakers zonder een e achter de a.
26. De auteur is een kleinzoon van dit echtpaar. Maria Josephina Janssen is een zus van Christiaan Janssen die vier jaar eerder trouwde met een nicht van haar bruidegom. Van een bruiloft komt een bruiloft was een bekend gezegde in die tijd.
27. Het huwelijk zou eigenlijk plaatsvinden op 29 februari maar wordt uitgesteld tot 6 juni omdat de ouders van de bruid geen toestemming verlenen, hij was weliswaar meerderjarig maar nog geen dertig. Daarop verzoekt de bruidegom tussenkomst van de kantonrechter om toch te kunnen trouwen. De reden hiervoor wordt duidelijk in de huwelijksakte. Daar verklaart de bruidegom een kind te erkennen van het vrouwelijk geslacht dat op 26 mei van dat jaar geboren is, ingeschreven als Maria Christina Schoenmakers.
28. Bij Joseph Joannes gebeurde hetzelfde als bij zijn oudste broer. Zie noot 23.
29. Ook Joannes Hubertus Eduard heet in de huwelijksakte niet meer Schoenmaekers maar Schoenmakers en bijgevolg ook al zijn kinderen. Deze wijziging van de oorspronkelijke naam, die van een geheel andere orde is dan in de kwestie Arbeel of Arbeil, heeft zeer waarschijnlijk plaatsgevonden onder invloed van de veranderende spelling van het Nederlands in het begin van deze eeuw. De e achter een a gold heel lang als een verlenging tot aa, en dat principe werd verlaten. Er zijn dus blijkbaar ambtenaren van de burgerlijke stand geweest die vonden dat de taalvernieuwing ook op namen moest worden toegepast.

Droge ogen

In de vorige aflevering van dit tijdschrift publiceerden Wil Brassé en ons redactielid Jan Hanssen correcties en aanvullingen op het in 2015 verschenen Derde Limburgs Kwartierstatenboek.

Nr. 163 Kwartierstaat Van den Wildenberg-Dohmen

27 Anna Maria Lemmens, geb. Berg en Terblijt 1-2-1863 was voor Jan Hanssen aanleiding een opmerking te maken over de *droge ogen* van de ambtenaar van de burgerlijke stand (burgemeester Guus Janssen), de getuigen (gemeentesecretaris Jan Jacob Schoenmaekers en gemeenteontvanger en landmeter Jan Pieter Antoon Van Oppen) en vader Willem Hubertus Lemmens, metselaar van beroep, die voor de vijfde maal aangifte kwam doen van de geboorte van een kind, voor de eerste maal van een dochter. Oude handgeschreven teksten zijn vaak moeilijk lees- en begrijpbaar en oude gedrukte teksten trouwens ook. Maar de essentie van vorenstaande kwartierstaataanvulling ontgaat mij volkomen.

Uiteraard is het zo dat de inwoners van de gemeente Berg en Terblijt over zeer speciale gaven beschikten: de stad Valkenburg heeft niet voor niets de *Gemeentegrot*, de Cauberg met klooster, *Boete de Poort*, het Openluchttheater, de Catacomben en de Plenkert van de gemeente Berg en Terblijt *overgenomen*. Trouwens, ook een deel van de gemeente Houthem, met Natuurbad en brouwerij De Leeuw Brouwerij, moest aan Valkenburg overgeleverd worden. Maar wat die speciale gaven met

de redactie van de geboorteakte van Anna Maria Lemmens te maken hebben? In de tekst daarvan valt mij niets bijzonders op.

In de zes geboorteaangiften die vader Willem Hubert Lemmens van zijn te Berg en Terblijt geboren kinderen deed, werd éénmaal geen nadere specificatie van de geboorteplaats gegeven, vier maal werd Plenkert genoteerd en éénmaal Plenkert 160bis. Zijn vader Joannes Lemmens, metselaar, woonachtig in de Plenkert onder de gemeente Berg en Terblijt overleed er op 25 maart 1853.

Maria Agnes Cloes, de echtgenote van Willem Hubert Lemmens, waarmee hij te Valkenburg op 6 oktober 1854 was gehuwd, overleed te Berg en Terblijt op 5 juni 1869 op 41-jarige leeftijd. Hun jongste kind, de op 28 mei 1868 in de Plenkert geboren Simon Willem werd, na haar overlijden, tijdelijk ondergebracht bij het gezin van zijn zuster Maria Hubertina Lemmens, gehuwd met herbergier Antoon Mesters. Daar, achter de Kerk, een honderdtal meters van zijn geboortehuis, overleed hij te Valkenburg op 11 december 1869, zes maanden na zijn moeder.

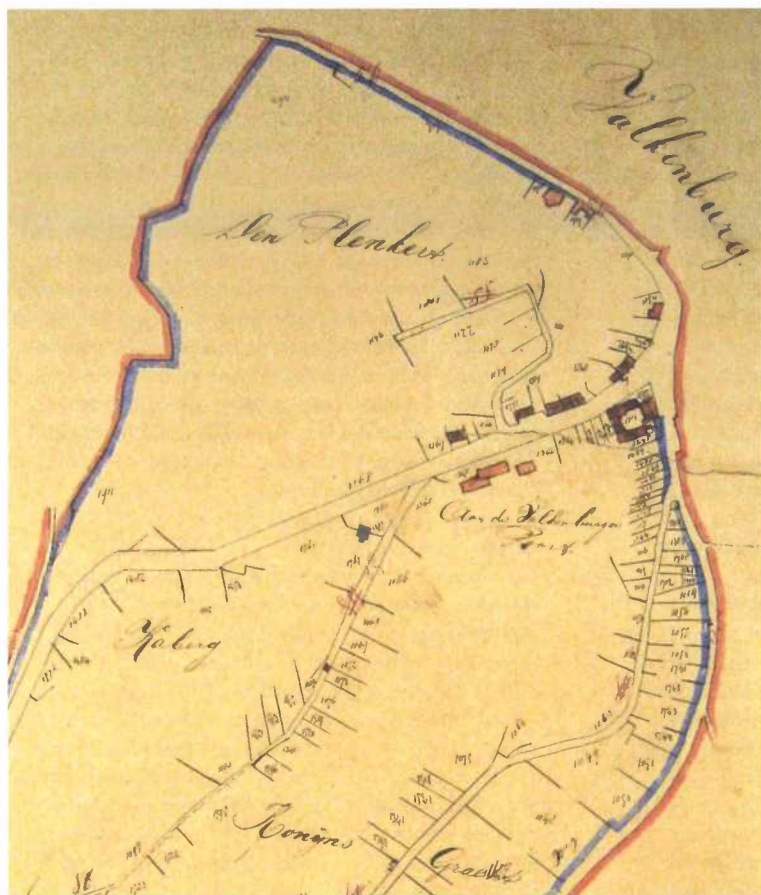
De voormalige gemeente Valkenburg was klein van oppervlakte. Het station lag binnen de gemeentegrenzen van Hulsberg, St. Pieter behoorde tot de gemeente Schin op Geul, de Neerhem tot de gemeente Oud-Valkenburg en de Plenkert deels tot de gemeente Houthem en deels tot de gemeente Berg en Terblijt. Maar familiebanden trokken (en trekken) zich weinig van gemeentegrenzen aan. En soms wist men bijvoorbeeld dan ook niet exact te verklaren waar een oudere overledene was geboren of overleden.

Als men echter in **Nr. 87 Kwartierstaat Lemmens-Cloos nr.3 Maria Agnes Cloes (Cloes) geb. 28-1-1828 te Valkenburg** ziet vermeld, dan is er geen sprake van onzekerheid bij de toenmalige aangevers of ambtenaren. Zowel in haar geboorte- als in haar huwelijksakte is duidelijk gemeld dat zij te Hulsberg werd geboren. En gelukkig zijn die akten in enkele computerklikken onder handbereik, dank zij de onvolprezen portaalwebsite www.zoekakten.nl, via welke men snel kan doorlinken naar de website <https://familysearch.org> van de mormonen die de originele akten kosteloos op internet ter beschikking stellen.

Waarom dan toch bij Maria Agnes Cloes Valkenburg als geboorteplaats noteren? Simpelweg omdat de inzender blijkbaar slechts de website <https://www.wiewaswie.nl/uitgebreid-zoeken> raadpleegde, waar de invoerder (en de corrector) niet alert waren. En inderdaad, de redactie van het Derde Limburgs Kwartierstatenboek rekende het niet tot haar taak om alles te controleren. Dan hadden we misschien geen droge ogen gehouden.

De Plenkert

In de huidige gemeente Valkenburg aan de Geul is de Plenkert een gebied langs de noordkant van de heuvelrug die vanaf de Grendelpoort aan de voet van de

Cauberg westwaarts richting Houthem-St.Gerlach loopt. De meest bekende locaties daar gelegen zijn o.a. de voormalige protestantse kerk, het openluchttheater, de catacomben, de voormalige brouwerij De Leeuw en het huidige Polvermolencomplex. De naamsverklaring Plenkert is divers, van plenken(planken)-pad over de moerassige bodem, een plenken-schoeiing als verdedigingswerk, tot aan zonverblindend aanzicht van de steile mergelwanden, waar zich ook de oudste vuursteenmijnen van onze regio bevinden.

In de periode dat het gezin Lemmens-Cloos in het pand Plenkert 160bis woonde, hanteerde de gemeente Berg en Terblijt de term *Plenkert* voor het gehele gebied in de oosthoek van de gemeente. Het kadaster en spraakgebruik kenden in dit gebied de benamingen: Aan de poort van Valkenburg, Caberg, Plenkert en Konijnsgracht. Overigens wordt het gebied rondom het huidige Grendelplein, het gebied ten westen van de Grendelpoort, thans *Boete de Poort* genoemd. Het is dan ook zeer zinnig om zich historisch te oriënteren als men het genealogisch *geraamte* gaat aankleden. In casu is de woning Plenkert 160bis dus niet aan de huidige Plenkert(street) maar aan de Cauberg gelegen.

Bij het pogen om de exacte locatie van de toenmalige woning te traceren dient men allereerst de bevolkingsregisters, die van de gemeente Berg en Terblijt dus, te raadplegen. Normaliter werden vanaf circa 1850 bevolkingsregisters bijgehouden, die elke tien jaar, bij een volkstelling, vernieuwd plachten te worden. En veelal werd die gelegenheid aangegrepen om tevens de huizen opnieuw te nummeren, zodat de bisnummers op de bewoningen, die in de tien jaar voordien waren bijgebouwd, konden verdwijnen. Hetzelfde huisnummer kan in de loop der decennia verschillende panden *gesierd* hebben.

Om te achterhalen of Lemmens-Cloos misschien eigenaar was van het door hen bewoonde pand kon raadpleging van de memories van successie behulpzaam zijn. En inderdaad bleek dat in de nalatenschappen van Jan en Willem Hubert Lemmens onroerend goed werd aangegeven o.a. . . . *huis met tuin tezamen vijf roeden zestig ellen gelegen buiten de Valkenburgerpoort gemeente Berg en Terblijt, bekend onder sectie B nummers 1136 en 1348.*

Kadastraal onderzoek

Het provinciewijde AEZEL-project probeert, met behulp van vele vrijwilligers, het *kadastrale erfgoed* gemakkelijker toegankelijk te maken. De kadastrale registers worden in digitale bestanden ingevoerd, de kadastrale kaarten gedigitaliseerd en de daarin aangegeven percelen van *GPS-coördinaten* voorzien, zodat uiteindelijk een perceel met enkele muisklikken op het computerscherm gevisualiseerd kan worden. De hele geschiedenis van een pand in de afgelopen 170 jaar kan in een fraai tabelletje worden afgedrukt. Dan de transport/scheidings akten enz. er nog bij raadplegen [RHCL 07.J20] en een verder stukje *aankleding* voor het familieverhaal is gereed.

Helaas is het nog niet zover. Wel zijn van enige plaatsen de leggerartikels al gedigitaliseerd, bijvoorbeeld van de kadastrale gemeenten Houthem en Valkenburg, maar voor Berg en Terblijt geldt dat nog

niet. De enige kosteloze mogelijkheid om informatie over onroerend *goed*, gemoderniseerd heet dat nu *zaak*, te krijgen is raadpleging via een kadasterviewer. Deze rechtstreekse internetverbinding met het digitale archief van het geprivatiseerde Kadaster is in Limburg momenteel slechts beschikbaar in het Regionaal Historisch Centrum Limburg, het voormalige Rijksarchief aan de Pieterstraat te Maastricht. Op verzoek zal men daar de kadasterviewer opstarten, waarna het *een fluitje van een cent* zou moeten zijn.

Vanuit het sectienummer B 1136 kan men in een *register 71* vinden op welk leggerartikel dit perceel geboekt is. Het leggerartikel geeft dan aan wie eigenaar was van B 1136, hoe groot zulks was met hoedanigheid (huis, tuin enz.), hoe het verkregen werd en waarheen het is overgeboekt, bij verkoop, vererving enz. De nodige hulpkaarten raadplegend is het dan mogelijk om de hele geschiedenis van dit perceel, via eigendomsomvangingen, splitsingen, verenigingen met andere percelen enz. te volgen tot circa 1980. Want vanaf die tijd is de Dienst van het Kadaster gedigitaliseerd en geprivatiseerd. Gegevens daarna zijn eenvoudig te verkrijgen, maar dat kost geld en dat blijft voor veel onderzoekers een gevoelig punt.

Dat het gezin Lemmens-Cloos toentertijd woonde op de plek waar tegenwoordig het pand Cauberg 2 te Valkenburg aan de Geul gelegen is, wil de lezer, zonder verdere bewijsvoering, hopelijk wel aannemen. En dat een ander door Jan Lemmens nagelaten pand te Valkenburg, sectienummers 151 en 152, thans als Daelhewerweg nummer 5, op een vijftigtal meters van Plenkert 160bis, geïdentificeerd kan worden ook. Overigens is Maurice Stevens bezig aan een brede kadasterstudie over Valkenburg en het Plenkertgebied. Ik dank hem zeer voor zijn hulp en informatie.

Nr. 78 Kwartierstaat Lambriks - Huinen

kwartiernummer 5 Cornelia Gulix.

Als haar overlijdensgegevens kunnen vermeld worden: Berg en Terblijt 26 dec. 1881, zoals in een artikel in GeneVer, het orgaan van de Nederlandse Genealogische Vereniging afdeling Zuid-Limburg, jaargang 19 (2016), pagina 41-46 aannemelijk werd gemaakt.

Raadpleging van successiememories, bevolkings- en kadasterregisters leveren veel informatie voor het *genealogisch aankleden* op. Maar ook weer vermeldingen die nieuwsgierig maken en tot nader onderzoek verleiden. Was bijvoorbeeld Pieter Lemmens, broer van Willem Hubert als metselaar te Keulen, in Pruisen, woonachtig, werkzaam aan de permanente restauratie van de Dom? Maar dan moet onderzoek in Duitsland gedaan worden en dat gaat nog moeizamer dan het onderzoek in de *eigen* archieven!

Het is een beproefde methode om in een educatief artikel of les een duidelijk foutief bedoeld feit op te nemen zodat de oplettende leerling of lezer daarop zal reageren. Als een dergelijke prikkel kan dan ook de opmerking in kwartierstaat 99 worden gezien wanneer bij een doop uit 1794 wordt vermeld dat *Katert was een gemeente bestaande uit een tiental boerderijen . . .* Katert was nooit een gemeente in de zin die genealogen daaraan oplegen te geven. Of vergis ik me???

JAN H. HANSEN

Met tranen in de ogen . . .

Uit het voorgaande relaas van Rinus Suijkerbuijk heb ik moeten constateren dat hem de essentie van mijn opmerking over de ogen van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Berg en Terblijt is ontgaan. Dit onbegrip zal zonder twijfel veroorzaakt zijn door onduidelijkheid mijnerzijds. Mijn oprechte excuses daarvoor.

Middels een metafoor probeerde ik iets duidelijk te maken, wat voor de ambtenaar van Berg en Terblijt waarschijnlijk alleen maar het uitvoeren van een ambtelijk voorschrift was.

Bilocatie

De lezer zal inmiddels denken: wat een geleuter Hansen, wat is nu die essentie?

Welnu de eerste essentie is: iemand kan niet in twee plaatsen tegelijk geboren worden of sterven. In het geval van Berg en Terblijt zou ik zeggen: geboren of gestorven in Berg óf in Terblijt. Misschien is dit voor iemand uit Midden-Limburg wat kort door de bocht? Zo simpel is het niet heb ik gemerkt. Inmiddels ben ik er immers achter gekomen dat in de gemeente Berg en Terblijt meer buurtschappen voorkomen dan alleen Berg en Terblijt, maar bijvoorbeeld ook Geulhem, de Plenkert en Vilt.

De tweede essentie en eigenlijk de belangrijkste: genealogen moeten in de originele aktes kijken! Daarin staat doorgaans de precieze aanduiding van de plaats van de gebeurtenis.

Burgerlijke stand bevat veel informatie

Men mag het mij kwalijk nemen, maar telkens wanneer ik ergens lees *geboren in Berg en Terblijt*, denk ik: dat kan niet! Ook wanneer ik lees dat iemand *met droge ogen* zegt dat zijn vrouw geboren is in Heel en Panheel: dat kan niet! Zij is geboren in Heel óf in Panheel, dus in één van beide dorpen.

De originele akte van de burgerlijke stand vermeldt doorgaans naast de naam van de gemeente ook de naam van de plek van geboorte en overlijden. Dat kan zijn een gehucht, buurtschap of straat die alle in de betreffende gemeente liggen. Dus Berg ligt in de gemeente Berg en Terblijt, gelijk Terblijt, Vilt en Geulhem dat ook doen. In een genealogie vermelden we altijd dat iemand geboren is in bijvoorbeeld Terblijt gem. Berg en Terblijt. Uiteraard mits dit in de originele akte staat vermeld.

Dit soort verwarringen ontstaan omdat men een plaatsnaam gelijk stelt met de naam van de gemeente. Beide kunnen echter verschillend zijn.

In genealogische publicaties en ook in overlijdens-advertenties of bidprentjes gaan zoals gezegd bij mij de alarmbellen af, wanneer er staat Berg en Terblijt, Heel en Panheel, Melick-Herkenbosch, Mook en Middelaar, Arcen en Velden enz. enz. Ik denk dan, de opmerkelijke lezer weet het al: dat kan niet!

Men heeft dan, bijna zeker, niet in de originele akte gekeken of men is vergeten aan oma te vragen waar ze nu precies geboren was. Het niet raadplegen van deze originele akten is overigens een genealogische dood-

sonde. Bij genealogische publicaties dient de auteur alle daarin voorkomende data, of het nu aktes uit de doop-, trouw- en begraafregisters of uit de registers van de burgerlijke stand zijn, te hebben nagekeken.

Ik heb al eens ooit van een goedwillende beginner te horen gekregen: allemaal??? Ja, inderdaad, allemaal!! Wat een werk, was zijn antwoord. Daar kon ik hem alleen maar gelijk in geven. Het resultaat wordt er echter alleen maar beter op!

In de originele aktes staat altijd meer genealogische informatie dan op bijvoorbeeld de website www.wiewaswie.nl. Ten overvloede, deze website is geen bron, maar een toegang tot een bron, een index. De enige bron is de akte zelf.

De portaalwebsite www.wiewaswie.nl is een hulpmiddel om een akte op te sporen. Ook de meest ervaren genealogen maken van dit hulpmiddel dankbaar gebruik. Deze portaalwebsite of index is vervaardigd door ijverige en door mij zeer gewaardeerde vrijwilligers. Mensen dus en mensen maken soms fouten. Namen en data kunnen verkeerd gelezen worden, enz. Door de originele aktes zélf in te zien kunt u zo'n fout ontdekken. Bovendien wordt u in de gelegenheid gesteld uw eigen fouten te maken door op uw beurt tekst verkeerd te lezen of te interpreteren. Maar steeds zult u kunnen vaststellen dat de originele akte vaak zeer veel meer genealogische informatie bevat dan hetgeen men in voornoemde index aantreft.

Burgerlijke stand steeds nuttelozer

Dit gezegd hebbende wil ik ook opmerken dat de aktes van de moderne burgerlijke stand steeds nuttelozer worden voor het samenstellen van een betrouwbare genealogie. De redenen daarvoor zijn de steeds verder voortschrijdende gemeentelijke herindelingen en zonder twijfel, ook nu weer, ambtelijke voorschriften en nieuwe wetgeving. Wat bedoel ik daarmee?

Wanneer men een akte in de burgerlijke stand raadpleegt uit de 19e eeuw van bijvoorbeeld de gemeente Nunhem, dan is men er vrijwel altijd verzekerd van dat de geboorte of het overlijden in Nunhem zélf heeft plaatsgevonden. Het enige wat er verder nog in de akte zou kunnen staan is een nadere precisering van de plaats van de gebeurtenis. In het geval van Nunhem bijvoorbeeld *Aan Strikkenhof of Op Leuhof*.

Dergelijke aanvullingen dienen vervolgens natuurlijk ook opgenomen te worden in een genealogische publicatie.

Tegenwoordig zijn de gemeenten veel omvangrijker als in de 19e of 20e eeuw. Zij hebben bovendien vaak fantasienamen gekregen zoals Peel en Maas, Landgraaf, Onderbanken, Leudal of Maasgouw. In sommige gevallen, met name in Landgraaf, weet een inwoner zélf niet eens meer waar hij of zij woont. Het is mij al meerdere malen overkomen dat mensen mij met *droge ogen* vertelden in Landgraaf te wonen. Als ik dan vroeg: waar precies? in Schaesberg, Nieuwenhagen of

een ander dorp? men mij dan vervolgens aankeek als een botsauto. Wellicht dat dit totaal onbelangrijk was voor de direct betrokkene, maar voor iemand zoals ik, afkomstig van een dorp, is dit een vrij merkwaardige eerste kennismaking. Het fenomeen ontstaat wellicht eerder in een zeer dicht bevolkte en compleet volgebouwde omgeving. Mensen, vanouds niet bekend aldaar, zal het mogelijk worst wezen waar Nieuwenhagen begint en Schaesberg eindigt. Ditzelfde geldt misschien ook bij de steden, maar hier is het waarschijnlijker wat pijnlijker voor de inwoners van de omliggende dorpen. Alle kinderen die tegenwoordig in Tegelen worden geboren, zullen, wanneer ze de jaren des verstands hebben bereikt, ontdekken dat ze officieel in Venlo zijn geboren. Sterker nog in de geboorteakte zal men niet het minste spoor ontdekken van enige relatie met hun geboorteplaats!

Ontnuchtering

Een vergelijkbare ontnuchterende ervaring mocht ik een aantal jaren geleden meemaken bij het overlijden van mijn vader. Hij stierf op 8 juni 2012 plotseling aan een hartaanval. Dit gebeurde tijdens het verplaatsen van potjes honing (hij was imker) van een klein gebouw naar een nog kleiner schuurtje. Beide gebouwen liggen op het terrein bij zijn woning, het geboortehuis van zijn moeder, plaatselijk bekend als *De Hut*, maar het officiële adres is Speckerweg 15, 6081 NN te Haelen.

Ikzelf ben zijn overlijden gaan aangeven bij de ambtenaar van de burgerlijke stand op het gemeentehuis te Heythuysen. Dankzij het feit dat ik reeds een ietwat bedaalde leeftijd heb bereikt kon ik bij het opstellen van de overlijdensaangifte mijn ongenoegen enigermate in toom houden, ook verbaal. Nog net niet sloeg ik van gif met mijn vuist op de balie. De dienstdoende ambtenares begon zich, volgens mij, wel al wat ongemakkelijk te voelen. Waarschijnlijk heeft ze misschien al gedacht: waar zit toch die knop, waarop ik moet drukken, zodat de beveiliging mij komt redden? Net op tijd bedacht ik echter: die mevrouw van de balie mag ook alleen maar datgene invullen wat haar wordt toegestaan.

Dus in de overlijdensakte van mijn vader staat niet dat hij is gestorven bij zijn geliefde Hut, ook niet aan de Speckerweg, zelfs niet in Haelen. Nee, in de akte van de burgerlijke stand staat: *plaats van overlijden: Leudal!!* Daar zullen toekomstige onderzoekers het mee moeten doen. Zelfs de akte was opgesteld te *Leudal*. Terwijl ik toch echt meende mij in Heythuysen te bevinden. *Met tranen in de ogen*, nu vanwege zoveel ambtelijke miserie, ben ik naar huis gegaan. Naar Baarlo, excuseer Peel en Maas.

Wat is de essentie van de voorgaande schilderijen?

Kort en bondig: de huidige aktes van de burgerlijke stand hebben nog maar vrij weinig waarde bij het opstellen van een genealogie! Men wordt geboren in Leudal en men sterft in Leudal, terwijl in werkelijkheid die gebeurtenissen in Hunsel en Neer hebben plaatsgevonden. Of, een ander voorbeeld, men wordt geboren in Nieuwenhagen en gaat dood in Landgraaf, zonder ooit te zijn verhuisd.

Wellicht dat wij genealogen of misschien beter de genealogische en historische organisaties daarover aan de bel gaan trekken bij de daarvoor bevoegde instanties. U ziet, ik begin het jargon al een beetje te beheersen. Maar alle gekheid op een stokje: welk nut heeft het wanneer men over honderd jaar, als de geboorteaktes van de burgerlijke stand uit het jaar 2016 openbaar worden, leest in de geboorteakte van zijn grootmoeder: geboren in Roermond terwijl dit in feite Swalmen was? In mijn ogen ook een vorm van geschiedvervalsing! Maar wel volgens ambtelijk voorschrift!

Het ware daarom van groot belang indien de voorschriften voor het opmaken van de aktes van de burgerlijke stand worden veranderd. Hoeveel extra moeite is het om in zo'n akte op te nemen waar iemand geboren of gestorven is? En daarmee meer recht doet aan de werkelijkheid!

Welke politicus pikt dit op en stelt hierover Kamervragen?

M. LECLAIR-
HÜSKEN,
ARNO GRIENS

Derde Limburgs Kwartierstatenboek, Kwartierstaat Wolfs-Pittie

De redactie van het Derde Limburgs Kwartierstatenboek ontving van mevrouw Maria Leclair-Hüsken een uitgebreide correctie op kwartierstaat 168 Wolfs-Pittie. Inzender mevrouw M.G.A. (*Mia*) Teheux, die inmiddels de respectabele leeftijd van 92 jaar heeft bereikt, heeft te goeder trouw de gegevens overgenomen van de schoonfamilie van haar reeds in 1989 overleden broer Fon. Daarbij wordt ongelukkigerwijs als ouders van kwartier 3 Elisabeth Maria Gertrudis Pittie een oom en tante als ouderpaar opgevoerd. Johannes Hubertus Pittie (kwartier 6), gehuwd met Maria Hubertina van Weersch (kwartier 7), is echter

een oudere broer van de werkelijke vader Joseph Hubertus Pittie.

Daarmee komen in de gepubliceerde staat de kwartieren 6 en 7 en de voorouders Van Weersch te vervallen. In het schema op de volgende pagina zijn deze vervangen door het echtpaar Joseph Hubertus Pittie, gehuwd met Maria Elisabeth Creusen en haar voorouders.

Het gecorrigeerde kwartierstaatblad is inmiddels ook (op twee verbeteringen na) afgedrukt in GeneVer, het mededelingenblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging, afdeling Zuid-Limburg (nr. 4, nov. 2016).

<p>24</p> <p>Wolterus (Mathieu) Petit (Pitti)</p> <p>geb. Eijsden 3 floréal X (23-4-1802), schoenmaker, overl. St. Geertruid 1-3-1881,</p> <p>zn. van Wilhelmus Peti (Petit, Pitti) en Anna Maria van der Cruijs (Kruijs, Cruijen)</p> <p>tr. St. Geertruid 25-1-1833</p>	<p>25</p> <p>Maria Catharina Lemmens</p> <p>ged. Gronsveld 27-5-1807, overl. Herkenrade gem. St. Geertruid 29-7-1872,</p> <p>dr. van Petrus Lemmens en Gertrudis Willems</p> <p>tr. St. Geertruid 22-10-1866</p>	<p>26</p> <p>Jean (Joannes) Martinus (Martinussen)</p> <p>geb. Libeek gem. Breust 10 germinal XI (31-3-1803), schaapherd, akkerbouwer, overl. St. Geertruid 21-1-1878,</p> <p>zn. van Nicolaus Martinussen en Elisabeth Frins (Frijns)</p> <p>tr. Gronsveld 1-12-1837</p>	<p>27</p> <p>Cornelia Aussems</p> <p>geb. St. Geertruid gem. Breust 8-4-1811, overl. St. Geertruid 21-9-1874,</p> <p>dr. van Petronella Aussems</p> <p>tr. St. Geertruid 12-7-1904</p>	<p>28</p> <p>Nicolaus Creusen</p> <p>geb. Epen 2-8-1798, akkerbouwer, overl. St. Geertruid 6-11-1874,</p> <p>zn. van Franciscus Creusen, landbouwer, en Johanna Clara Bauens</p> <p>tr. St. Geertruid 23-10-1835</p>	<p>29</p> <p>Anne Marie Pitti</p> <p>geb. Breust 17-3-1815, akkerbouwster, overl. St. Geertruid 7-7-1895,</p> <p>dr. van Willem Pitti, landbouwer, en Maria Anna Kersemaekers</p> <p>tr. St. Geertruid 9-1-1868</p>	<p>30</p> <p>Joannes Duijsens</p> <p>geb. Breust 16-8-1808, landbouwer, overl. St. Geertruid 8-10-1865,</p> <p>zn. van Simon Duijsens, landbouwer, en Maria Custers</p> <p>tr. St. Geertruid 25-4-1834</p>	<p>31</p> <p>Maria Bouchoms</p> <p>geb. Eijsden 7-10-1813, akkerbouwster, overl. St. Geertruid 2-9-1880,</p> <p>dr. van Pieter Bouchoms, dagloner, en Maria Geertrui Pinckers</p>
<p>12</p> <p>Pieter (Pierre) Pitti (Pittie)</p> <p>geb. Herkenrade gem. St. Geertruid 21-12-1835, schoenmaker, landbouwer, koster, overl. St. Geertruid 2-4-1908</p>		<p>13</p> <p>Maria Elisabeth Martinussen</p> <p>geb. St. Geertruid 11-9-1838, dienstmeid, landbouwster, overl. St. Geertruid 15-8-1907</p>		<p>14</p> <p>Franciscus Creusen</p> <p>geb. St. Geertruid 30-10-1836, landbouwer, overl. St. Geertruid 20-8-1919</p>		<p>15</p> <p>Maria Geertrui Duijsens</p> <p>geb. St. Geertruid 26-9-1836, naaister, landbouwster, overl. St. Geertruid 17-12-1916</p>	
<p>6</p> <p>Joseph Hubertus Pittie</p> <p>geb. St. Geertruid 5-8-1877, landbouwer, koster, overl. St. Geertruid 17-3-1957</p>				<p>7</p> <p>Maria Elisabeth Creusen (Cruisen)</p> <p>geb. St. Geertruid 11-3-1880, overl. St. Geertruid 21-2-1949</p>			
<p>3</p> <p>Elisabeth Maria Gertrudis Pittie</p> <p>geb. St. Geertruid 14-9-1907, overl. St. Geertruid 13-1-2001, tr. St. Geertruid 25-1-1937</p> <p>Willem Hubertus (<i>Guillaume</i>) Wolfs</p> <p>geb. St. Geertruid 9-4-1900, landbouwer, kantoorhouder Boerenleenbank, overl. Maastricht 22-12-1973, zn. van Mathieu Wolfs, landbouwer, en Maria Josephina Koemans</p>							

inzender: M.G.A. (*Mia*) Teheux, Schinkepoort 37, 6269 DZ Margraten
aangevuld door Arno Griens en Maria Leclair-Hüsken

Kwartierstaat Wolfs-Pittie 168

JAN H. HANSEN

Het wapen van de familie Franssen uit Tegelen

Onlangs verscheen in dit tijdschrift van mijn hand een artikel over de oudste generaties van de Tegelse familie Franssen en haar oorsprong uit Maasbree.¹ Wellicht dat sommige lezers zich hebben afgevraagd waarom daarin geen enkele melding werd gemaakt van een familiewapen. De reden daarvoor is simpel: tijdens mijn onderzoek naar deze oudste generaties ben ik nooit een familiewapen tegengekomen. Dat wil echter niet zeggen dat de familie Franssen niet over een wapen beschikt. Integendeel!

Wat volgt is het resultaat van een onderzoek daarnaar.

In het boek van Michels uit 1914 betreffende de genealogie Franssen werd nog geen enkel gewag gemaakt van een familiewapen.² Tien jaar later echter wel.

FRANSSEN

Katholiek - Steyl, Tegelen, Roermond enz.

Wapen: Doorsneden: I in blauw een gouden gaande leeuw, II in goud een purperen druiventros.

Dekkleeden: rechts goud en blauw, links goud en purper.

Helmtteken: een uitkomende gouden leeuw.

FRANSSEN

In 1925 verscheen het in genealogische kringen bekende standaardwerk over Limburgse familiewapens van Van de Venne. Daarin werd warempel wél een afbeelding afgedrukt van het wapen van de Tegelse familie Franssen! In de index achterin dit boek geeft de auteur een verantwoording van zijn bron: *Wapenteekening in bezit van dhr. J. Verzijl te Mstr.*³

Dit betreft natuurlijk een van Limburgs meest bekende genealogen uit de 20e eeuw, Jan Verzijl. Verzijl woonde indertijd wellicht eerst kort in Maastricht, dicht bij de bron waar hij het merendeel van zijn onderzoek verrichtte, het Rijksarchief in de Sint Pieterstraat. Verzijl was echter geboren en getogen in Venlo. Hij was derhalve zeer goed op de hoogte van de uit de omgeving van Venlo stammende families. Vreemd was het dus niet dat hij kennelijk een exemplaar van het wapen van deze Tegelse familie Franssen bezat.

Overigens leverde Verzijl meerdere wapens aan voor het boek van Van de Venne nl. Aerdts (*Verzameling Duitse wapens in bezit van dhr. Verzijl,*

Maastricht), In de Betouw (*Z.[egel]afdruk in bezit van dhr. Verzijl te Mstr.*), Van der Grinten (idem), Haffmans (*Z.[egel]afdruk en tekening in bezit van J. Verzijl te Mstr.*), Hünnekens (*Collectie Duitse wapens in bezit van dhr. J. Verzijl te Mstr.*), Op den Oordt (*Z.[egel]afdruk R.[ijks] A.[rchie]f en in bezit van dhr. J. Verzijl te Venlo*), Staal (*Zegel in bezit van dhr. J. Verzijl Maastricht*), Verzijl (*Z.[egel]afdruk en tekening in bezit der familie J. Verzijl, Maastricht*), Volkhemer (zie In de Betouw), en Vos (*Stempel in bezit van dhr. J. Verzijl te Maastricht*).

Waarschijnlijk heeft hij nog veel meer wapens aangeleverd van families uit Venlo en omgeving. Duidelijk is in ieder geval dat Verzijl ruim heeft meegewerkt aan het boek van Van de Venne, maar ook maken alle citaten duidelijk dat de eindredactie van het boek nogal slordig was. Niet alleen variëren de verwijzingen naar dezelfde herkomst, maar bovendien zaait de auteur verwarring door ook een J. Verzijl uit Venlo op te voeren, zelfs nog in het naschrift.⁴ Dit was toch echt dezelfde als de J. Verzijl uit Maastricht. Waarschijnlijk is dit misverstand bij Van de Venne ontstaan doordat Jan Verzijl in die tijd al veelvuldig in Maastricht verbleef. Volgens een andere bron zou Verzijl zich echter pas in 1934 in Maastricht vestigen.⁵

Terug naar het wapen Franssen. Hoe kwam Verzijl aan dit wapen? Onderzoek in zijn dossiers berustende bij de Stichting Edmond Delhougne te Roermond leverde jammer genoeg niets op. We tasten dienaangaande dus nog steeds in het donker.

Toen het tijdschrift, waarin mijn artikel over de familie zou verschijnen, reeds ter persing bij de drukker lag, mocht ik een gekleurde versie van het familiewapen ontvangen van de heer Wouter Franssen. Volgens hem had zijn grootvader dit wapen laten tekenen. Blijkens het onderschrift was het in 1945 vervaardigd door H.[arry] Boermans. Boermans was kort na de oorlog verantwoordelijk voor het stadsarchief in Venlo en tevens een goede vriend van Verzijl. Beiden corresponderden sedert Verzijls vertrek uit zijn geboortestad met grote regelmaat. Merkwaardigerwijs ontbreekt in de stukken die van Boermans bewaard worden in het Venlose stadsarchief elk spoor over deze kwestie. Zelfs een dossier Franssen is niet aanwezig in Boermans' verzameling!⁶

We zagen dat in 1914 nog geen familiewapen Franssen bekend was en in 1925 wél. In de tussenliggende periode moet er dus een wapen Franssen ontdekt of ontworpen zijn. In ieder geval kwam Jan Verzijl in 1925 op de proppen met het exemplaar dat tegenwoordig algemeen door de afstammelingen van de Tegelse familie Franssen aanvaard wordt als 'hun' familiewapen! Is dit terecht? Men kan er in ieder geval vraagtekens bij plaatsen, zolang niet meer exemplaren gevonden worden die ouder zijn dan het jaar 1925.

wapen van pastoor Franssen onder ogen gehad. Dit wapen wijkt immers totaal af van de tekening die hij later aflevert voor het boek van Van de Venne. Het wapen dat pastoor Godefridus Franssen gebruikte was simpel: een bij het bierbrouwen gebruikte roerspaan. Misschien omdat diens vader bierbrouwer was? Kennelijk heeft dit wapen zich niet vastgezet in het collectieve geheugen van de familie Franssen. Anders is niet te verklaren waarom men in de 20e eeuw zo gemakkelijk het door Verzijl aangeleverde wapen heeft omarmd als 'haar' wapen.

Jammer genoeg kan ik echter geen foto van dit zegel plaatsen en moeten we het doen met een afbeelding van mijn fiche. Als bron staat erop: *RALM, Bisdom R'm, Off. 268*. Hetgeen zoveel wil zeggen als Rijksarchief Limburg te Maastricht, Archief van het bisdom Roermond, Officialaat inv.nr. 268. Mijn notitie stamt uit de jaren tachtig van de vorige eeuw. Sinds kort is echter het archief van het oude bisdom Roermond opnieuw geïnventariseerd en is bijgevolg de nummering veranderd. Jammer genoeg kon het stuk met daarop het zegel van de Belfeldse pastoor niet teruggevonden worden. Zelfs niet na verwoede pogingen daartoe ingesteld door de inventarisator dr. Gerard Venner. Wellicht vindt een volgende nijvere onderzoeker bij gelegenheid dit wapen, zodat we het vervolgens alsnog kunnen afdrucken in dit tijdschrift?

Ook niet gevonden werd, ondanks navraag bij diverse familieleden, het portret van pastoor Godefridus Franssen. Het werd nog opgenomen in het boek van Michels met de opgave dat het zou hangen op de Belfeldse pastorie en in het stamhuis van de familie

Zijn er oudere afdrucken? Deze vraag moet vooralsnog negatief worden beantwoord. Zijn er echter oudere afdrucken van wapens gebruikt door leden van deze Tegelse familie?

Niet alleen kan ik het antwoord op die vraag positief beantwoorden, maar tevens moet ik tot mijn schande bekennen, dat een verwijzing naar een dergelijk wapen te vinden was in mijn eigen kaartenbak met familiewapens. Het betrof echter geen wapen gebruikt door iemand van de oudste generaties, die ik in mijn artikel had onderzocht, maar van iets jongere datum. Desondanks verwijt ik mij dit wel. Ik had het kunnen verwerken in mijn eerdere artikel. Maar, zoals een bekende en onlangs overleden Amsterdamse filosoof ooit verwoordde: *ieder nadeel heb zijn voordeel*. Immers deze omissie levert een nieuw artikel op.

Het is in de genealogie overigens een goede tip: zoekt men naar een familiewapen, zoek bij hoogwaardigheidsbekleders binnen de familie! In onze overwegend katholiek getinte omgeving komen we dan al snel uit bij geestelijken.

In mijn kaartenbak zat dan ook een notitie betreffende het wapen gebruikt op 27 september 1786 door Godefridus Franssen, pastoor te Belfeld 1761-1800. Hij was een zoon van de Henricus Franssen (getrouwd met Anna Margaretha Schaepkens) die in mijn artikel voorkomt onder IV-2 sub 10.⁷

Jan Verzijl wijdde aan hem zelfs een lemma in het Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek uit 1927.⁸ Verzijl heeft kennelijk nooit een afdruk van het

ERW. HEER. D^r. GODEFRIDUS FRANSSSEN.

gelegen aan de Maashoek te Steyl.⁹ Bij navraag bleken beide schilderijen aldaar niet meer aanwezig te zijn. Wellicht dat ook hier lezers ons kunnen informeren inzake de huidige verblijfplaats?

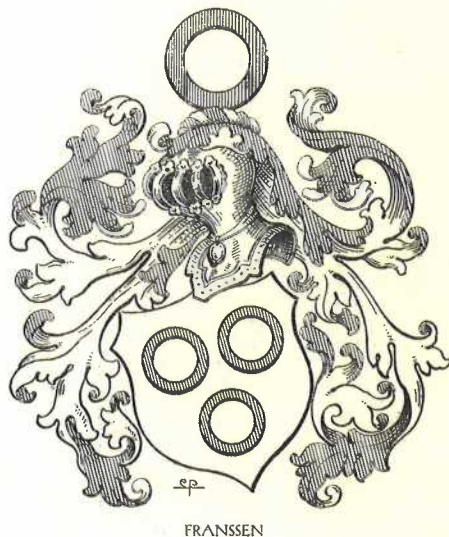
Resteert nog steeds de vraag: zijn er oudere exemplaren van het thans algemeen aanvaarde familiewapen Franssen bekend? Wellicht dat een nijvere lezer net als ik ook een kaartenbak met familiewapens heeft aangelegd en ons wil inlichten?

Niet uit te sluiten valt dat dit wapen pas in het eerste kwart van de 20e eeuw is samengesteld. Het huidige wapen bevat immers boven een leeuw. Alhoewel de kleuren anders zijn, verwijst dit element mogelijk naar de Gulikse leeuw, die ook een onderdeel vormt van de voormalige gemeente Tegelen. Het onderste deel van het wapen is een druiventros. Dit element is moeilijker te verklaren. Een druiventros is echter symbool voor vreugde, vruchtbaarheid, geduld en feestvieren. En wie durft te ontkennen dat de familie Franssen of zeker bepaalde leden van dit geslacht niet met zulk een symbool vereenzelvigd zouden kunnen worden? De druiventros is bovendien ook het symbool van het Laatste Avondmaal en daarmee met het bloed van Jezus Christus.

Een andere mogelijkheid is nog dat dit element, de druiventros, is overgenomen uit een ander familiewapen Franssen. In mijn kaartenbak zaten bijvoorbeeld ook nog meerdere verwijzingen naar wapens van een andere familie. Deze Zuid-Limburgse chirurgijnsfamilie Franssen voerde een totaal ander wapen nl. drie ringen, geplaatst twee en een. Het wapen van deze familie komt trouwens ook voor bij Van de Venne.¹⁰ Over deze familie is inmiddels ook een boek gepubliceerd.¹¹ Het specifieke wapen waarop ik doel is dat van een zekere Pieter Franssen, die in 1751 een gedeeld wapen gebruikte.¹² Heraldisch rechts bevatte het de bekende drie ringen, maar links ziet men een druiventros. Misschien is de druiventros het wapen van Pieters moeder of echtgenote? Mogelijk is hij identiek met Pieter Franssen (1707-voor 1755), schepen van Eijsden, getrouwd met Maria Christina Wintgens en zoon van Sophia Borgerinck.¹³

FRANSSEN
Katheliek - Heerlen, enz.

Wapen: In zilver drie roode ringen.
Dekkleeden: zilver en rood.
Helmtteken: een roode ring.

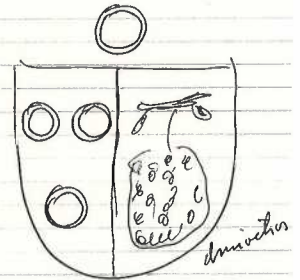
Franssen, G. past. Belfeld 27-9-1786

RAHM
Boden R1
Off 268

Franssen, Pieter

LAMINA 1833
juni 1751
(25-6-1751)

Notitie in eigen kaartenbak over twee wapens Franssen.

Niet uit te sluiten valt dus dat de samensteller van het 20e eeuwse wapen voor de Tegelse familie Franssen leentjebuur heeft gespeeld bij een Zuid-Limburgse naamgenoot. Benadrukt dient in dit verband wel, dat de Tegelse familie Franssen genealogisch gezien geen enkele band heeft met de Zuid-Limburgse familie van die naam!

Noten

1. J.H. HANSSSEN, De familie Franssen uit Tegelen. De oudste generaties en haar oorsprong in Maasbree, in: *Limburgs Tijdschrift voor Genealogie* 43, 2015, 114-130.
2. M.H.H. MICHELS, *Genealogie der Familie Franssen te Tegelen van 1651 tot heden*, Venlo 1914.
3. J.M. VAN DE VENNE, *Limburgsche Wapens*, Maastricht 1925, 198 en 261.
4. Ibidem, 257-258, 261-262, 264, 266-267, 269.
5. E.M.A.H. DELHOUGNE e.a., *Huldeblijk Jan J.M.H. Verzijl*, Maastricht 1967, 7.
6. Gemeentearchief Venlo, archiefnr. 123 Familie-Archief Boermans; en: Ibidem, *Overige Verzamelingen 2*, Collectie Boermans.
7. HANSSSEN, *Franssen*, 128.
8. N.N.B.W., deel 7, Leiden 1927.
9. MICHELS, 36; met dank aan Twan Ernst te Belfeld en de families Franssen en Sprengers te Steyl en Velden.
10. VAN DE VENNE, *Wapens*, 122.
11. F. FRANSSEN e.a., *Vier eeuwen Familiegesciedenis & genealogie Franssen*, Klimmen 2005.
12. RHCL, Gemeentearchief Maastricht, Notarieel Archief inv.nr. 1873, dd. 25 juni 1751.
13. FRANSSEN, *Franssen*, 214.

NEL MULDERSTHIJSSEN
m.m.v.
JAN H. HANSEN

De goede oude tijd!

Willem Drees sr. was de initiatiefnemer van de sociale wetgeving in Nederland. In het eerste na-oorlogse kabinet was hij minister van Sociale Zaken en in 1947 legde hij met de Noodwet Ouderdomsvoorziening de basis van de AOW (Algemene Ouderdomswet 1956).

Tegenwoordig vinden wij het heel gewoon dat iedere Nederlander bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd een staatsuitkering krijgt. Maar zo gewoon was dat in die tijd niet. Met de *Noodwet Drees*, zoals deze wet door de mensen genoemd werd, waren bejaarden niet meer afhankelijk van liefdadigheidsinstellingen zoals het Burgerlijk Armbestuur of een Vincentiusvereniging. Willem Drees stond bekend als *Vaderlijke Drees* en de bejaarden *trokken van Drees*.

Naast de AOW kwamen andere sociale wetten tot stand zoals de AAW (Algemene Arbeidsongeschiktheidswet), AWW (Algemene Weduwen- en Wezenverzekering), AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) en ABW (Algemene Bijstandswet). Vanwege deze laatste wet heeft iedere Nederlander recht op een uitkering om zich in zijn of haar noodzakelijke levensbehoeften te voorzien. Al deze wetten geven rechten waarvoor niemand *dank-je-wel* hoeft te zeggen. Hoe anders het in vroegere tijden was kunnen wij lezen in het navolgende verhaal.

In 1837 kwam de ongehuwde Adriaan Pellemans, versleten en doodziek, aan bij familie in Blerick. Hij was geboortig van Grubbenvorst en had als smid jarenlang gewerkt in Brabant en Holland. In Grubbenvorst had hij echter geen verwanten meer wonen. Hij hoopte dat familieleden in Blerick hem zouden helpen. Helaas hadden zij daar geen zin in en deden zij een beroep op het Burgerlijk Armbestuur van de gemeente. Deze instelling was verplicht om hulp te verlenen maar probeerde deze verplichting door te schuiven naar een andere gemeente. Aangezien Pellemans in Grubbenvorst was geboren, laadde men de oude, zieke man op een kar en liet hem naar die gemeente vervoeren. Het armbestuur van deze plaats had echter helemaal geen zin om Pellemans te helpen en stuurde de kar met de arme man retour naar Blerick.

Inmiddels was het avond geworden en opnieuw in Blerick aangekomen had men hier tenminste het fatsoen om Pellemans niet onder de blote hemel te laten creperen. Men zocht tegen betaling onderdak voor hem.

Intussen moest de gemeente Maasbree, waaronder Blerick viel, de kosten voor Pellemans betalen en de burgemeester vroeg per brief aan Gedeputeerde Staten te Maastricht hoe in deze zaak te handelen. Hij had al geprobeerd om Grubbenvorst tot betaling over te halen maar deze gemeente liet niets van zich horen. De mensen, bij wie Pellemans was ondergebracht, wilden niet langer voor hem zorgen. De kosten waren inmiddels opgelopen tot 100 francs en Gedeputeerde Staten liet weten, dat de gemeente Grubbenvorst verplicht was te betalen. Helaas, er kwam geen geld. Uiteindelijk heeft Maasbree het op de een of andere

manier klaar gespeeld om van Pellemans af te komen. Hij stierf op 27 juli 1845 in Grubbenvorst.¹

Over de *goede oude tijd* gesproken! Mij dunkt, dat wij heel blij mogen zijn dat een en ander tegenwoordig beter is geregeld. Hoewel, als je kijkt naar de afbraak van onze sociale zekerheid, slaat je wel eens de schrik om het hart.²

Gezin Pellemans-Hostermans

Antonius Pellemans, ged. Aldeneik 9 juni 1730, overl. Grubbenvorst 25 april 1785, zoon van Ludovicus Pellemans, molenaar te Aldeneik en Rotem gelegen in de tegenwoordige Belgische provincie Limburg, en Catharina Mestrum; tr. Grubbenvorst 6 mei 1767 (get.: Joannes Pelmans, Nicolaus Koopmans) **Maria Lucia Hostermans**, ged. Grubbenvorst 14 aug. 1748, landbouwster (1810), overl. Blerick gem. Maasbree 27 sept. 1810, dochter van Guilhelmus Horstermans en Agatha van Grubben.

Uit dit huwelijk:

1. Ludovicus Pellemans, ged. Blerick 3 juni 1768 (peetouders: Petrus Grubben namens Petrus Pellemans, Petronella Steij), molenaar te Luik (1822), overl. na 31 jan. 1822.
2. Agatha Pellemans, ged. Blerick 27 nov. 1770 (peetouders: Christianus Telen namens Adrianus Hostermans, Elisabetha van Soest), overl. aan dysenterie, begr. aldaar 16 sept. 1780.
3. Catharina Pellemans, ged. Blerick 10 april 1773 (peetouders: Godefridus Menten namens Joannes Pellemans, Catharina Linssen), dagloonster (1801-1823), overl. aldaar gem. Maasbree 23 febr. 1823; tr. vòdr 1801 **Gerardus Deintjens** (Dentjens), ged. Blerick 10 jan. 1775, dagloner (1801-1809), landbouwer (1812), smid en hoefsmid (1824-1832), overl. aldaar gem. Maasbree 9 juli 1832, zoon van Jacobus Dentjens en Aldegondis Hillen; hij hertr. Maria van de Coelen (Verkoulen). Uit het huwelijk Deintjens-Pellemans werden vijf kinderen geboren te Blerick gem. Maasbree.
4. Wilhelmus Pellemans, ged. Blerick 14 mei 1775 (peetouders: Christianus Telen namens Gijsbertus Hostermans, Gertrudis Vervoort), molenaarsgezel te Luik (1822), overl. na 22 jan. 1822.
5. Joannes Mathias Pellemans, ged. Blerick 20 maart 1777 (peetouders: Joannes Grubben namens Godefridus Hostermans, Aldegondis Welles), overl. aan dysenterie, begr. aldaar 28 sept. 1780.
6. Joanna Pellemans, ged. Blerick 14 dec. 1779 (peetouders: Joannes Grubben, Maria Verheijen namens Elisabetha Besouw), overl. aan dysenterie, begr. aldaar 4 okt. 1780.
7. Adrianus Pellemans, geb. en ged. Grubbenvorst 24 aug. 1783 (peetouders: Petrus Geraerds, Petronella Steegh namens Agatha Horstermans), tweeling met navolgende, hoefsmid te Maarheeze (1822), knecht aldaar (1825),³ smid in Holland vòdr 1837, overl. Grubbenvorst 27 juli 1845.⁴

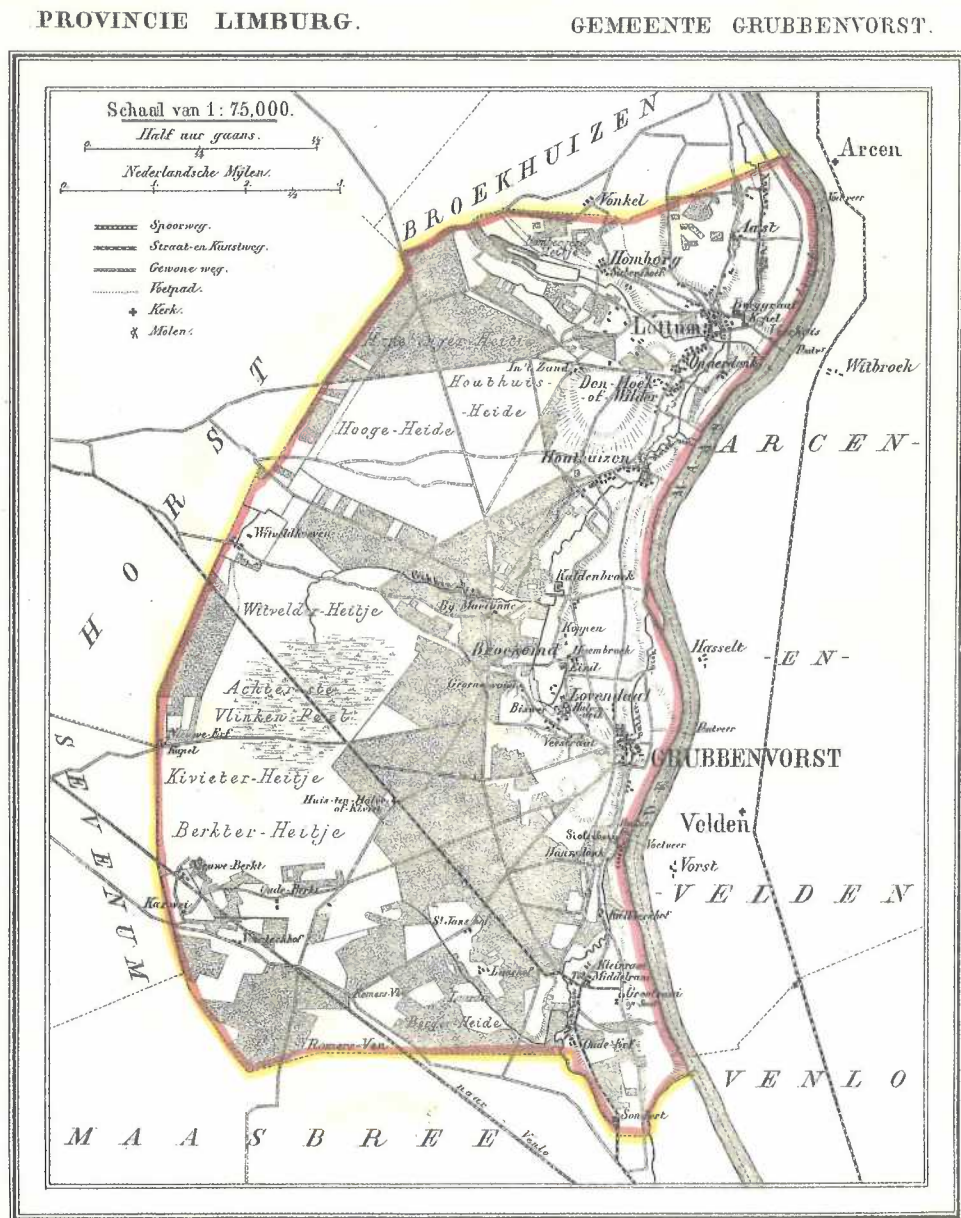
8. Maria Agatha Pellemans, geb. en ged. Grubbenvorst 24 aug. 1783 (peetouders: Guilielmus Horstermans, Sibilla Horstermans), tweeling met voorgaande, overl. Blerick ten huize van Nicolaus Klerken gem. Maasbree 30 aug. 1821.

Na haar dood werd op 31 jan. 1822 in Blerick een memorie van successie opgesteld. Als haar erfgenamen werden genoemd: haar broers Lodewijk Pellemans [ondertekende m et *Lowij Pelmans*], molenaar te Luik [plaatsnaam is slecht leesbaar, mogelijk staat er Luit = Leut], Wilhelmus Pellemans [ondertekende idem], molenaarsgezel te Luik [?], Adriaen Pellemans [ondertekende idem], hoefsmid te Maarheeze en haar zuster Catharina Pellemans [ondertekende met *Catrien Pellemans*],

huisvrouw van Gerardus Dentjens, hoefsmid te Blerick. Allen verklaarden dat de overledene niets had nagelaten en dat ze gedurende de laatste drie jaar voor haar dood door de familie was onderhouden vanwege haar *zinneloosheid*.

Noten

1. Met dank aan Ger van de Beuken te Grubbenvorst voor de aanlevering van gegevens.
2. Gemeente Peel en Maas, Archief van de Gemeente Maasbree 1545-1939 (1958), inv.nr. 577/ 87, 120, 132, 187.
3. Bevolkingsregister gemeente Maarheeze.
4. Bij zijn overlijden werd geen memorie van successie opgemaakt.

Kaart van de gemeente Grubbenvorst anno 1866 uit: J. Kuijper, Gemeente-atlas van Limburg.

A.S.M. (FUNS)
 PATELSKI

Boekbespreking

De familie Moors / Moers. Genealogie en geschiedenis

SIMON MOORS & JOSEPH MOERS, *De familie Moors / Moers. Geschiedenis en genealogie*, 2 delen, Pellenberg 2016, ISBN 978-90-9029-888-7.

Onlangs verscheen van de hand van de twee gerenommeerde genealogische onderzoekers Simon Moors en Joseph Moers de geschiedenis en genealogie van hun familie Moors / Moers. Simon Moors, doctor in de psychologie, startte in 1976 het onderzoek, weldra vergezeld door de thans bekende genealoog Joseph Moers. Dit was het begin van een boeiende speurtocht naar hun voorouders. Het duurde veertig jaar eer het onderzoek rijp was voor publicatie. Zo lezen wij op de binnenflap van de mooi gekleurde omslag van de twee kloeke delen.

Alleen al de omvang van het werk imponeert: twee dikke in harde kft en ingenaaide gebonden delen, 784 en 760, samen 1.544 bladzijden geschiedenis, genealogie, heraldiek, enz. ondersteund door genealogische schema's en talrijke foto's en illustraties in kleur. Alles gedrukt in een mooi leesbaar lettertype op mat-gesatineerd zwaar papier. Het gewicht van de twee boekdelen samen bedraagt 6,5 kg.

De inhoud van het werk is al even indrukwekkend. In 26 hoofdstukken wordt uitvoerig aandacht besteed aan

de oorsprong van de naam, de heerlijkheid Moers met de heren en latere graven Von Moers, de oudst gekende Moors'en in onze streken (o.a. Maastricht, Tongeren, Roermond, Herderen, Riemst, Millen, Valmeer, Hoeselt, Gronsveld, Sint-Truiden, Brussel, enz.), de oudste generaties te Veldwezelt, wapenschilden en heraldiek, methode van onderzoek, lokale en regionale geschiedenis, enz. enz.

Stamvader van de familie Moors / Moers is met zekerheid Heine Moor van Wesete die omstreeks het jaar 1270 werd geboren. Hij leefde te Veldwezelt gelegen ten westen van Maastricht in de huidige provincie Limburg in België. Van hem stamt aantoonbaar, in ononderbroken afstammingslijnen, de overgrote meerderheid van de huidige naamgenoten Moors / Moers af, zo valt te lezen op blz. 127 van het eerste deel. In ieder geval elke Moors en Moers die in het boek is opgenomen. Heine Moor van Wesete stamt vermoedelijk wederom uit de familie van de Heren van Moers. Het werk is voorzien van uitvoerige voetnoten

met bronvermeldingen en lijsten van bronnen, afkortingen en publicaties.

Mijn eigen genealogisch databestand raadplegend (inmiddels ruim 64.000 personen) vond ik meerdere naamdragers Moors en Moers, veelal uit vroeger eeuwen en uit oostelijk Zuid-Limburg. De bekende Nederlandse televisiepresentatrice Irene Moors stamt uit een familie Moors die in de 18e eeuw leefde te Maasniel bij Roermond. Deze families Moors zijn in het boek niet terug te vinden, hetgeen de waarde van het werk geenszins vermindert. Het betekent wel dat er nog meer familie(s) Moors / Moers bestaan of hebben bestaan die al dan niet tot de familie uit het boek behoren. Y-chromosomaal DNA-onderzoek (mits uiteraard mogelijk) had hierover wellicht meer inzicht kunnen bieden.

Aan het einde van de twee delen zijn twee uitvoerige naamregisters op echtparen opgenomen. Dit is heel handig om gehuwden snel terug te vinden, maar heeft als nadeel dat meerdere personen (zonder partners) in de genealogie en de veelal uitvoerige historische teksten niet in het register staan vermeld. Ook wanneer men personen van wie men de partner niet weet, bv. van de twee auteurs Simon en Joseph, of ongetrouwen in de genealogie wil terugvinden is dat niet mogelijk via dit register. Toch lastig gezien de omvang van het werk. Deze kleine kritische kanttekening neemt niet weg dat de *Geschiedenis en Genealogie Moors / Moers* een schitterende prestatie van groot formaat is. Een genealogische uitgave zowel uiterlijk als inhoudelijk die zelden eerder het licht zag.

De twee delen zijn verkrijgbaar bij de uitgever en co-auteur Simon Moors, Kerkweg 8, B-3212 Pellenberg, België, sim.moors@yahoo.com. De uitgave kan ook besteld worden bij de Stichting Edmond Delhougne te Roermond, info@stggenealogie.nl. Tot en met 1 januari 2017 kosten de twee delen samen 59 euro, daarna 69 euro alles exclusief verzendkosten. Van harte en warm aanbevolen.